

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Evaluační zpráva Jirkov

Mgr. Hana Kociánová

leden 2022

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Poděkování

Děkuji všem, kteří se na řešení problematiky sociálního začleňování v Jirkově podílejí, odvádějí kvalitní a náročnou práci a při tom neztrácejí víru a optimismus.

Obsah

Seznam zkratk.....	4
Shrnutí evaluační zprávy	5
1 Úvod.....	6
2 Základní terminologie	6
3 Kontext lokality a spolupráce s ASZ	8
3.1 Geografický kontext.....	8
3.2 Socioekonomický kontext.....	9
3.3 Rozsah sociálního vyloučení v obci.....	10
3.3.1 Charakteristika sociálně vyloučených lokalit.....	11
3.3.2 Dávky v hmotné nouzi	15
3.3.3 Nezaměstnanost	17
3.3.4 Zadluženost	19
3.3.5 Kriminalita	20
3.4 Spolupráce obce Jirkov s ASZ v lokalitě.....	21
4 Zadání a cíle evaluace a metodologie	22
4.1 Evaluační otázky a evaluační kritéria	23
4.2 Limity evaluace	24
5 Evaluované priority a cíle SPSZ	25
6 Hlavní zjištění.....	29
6.1 Dopady evaluovaných opatření podle SPSZ a jejich zhodnocení	32
6.1.1 Popis relevantních aktérů (včetně projektů podpořených v rámci KPSVL) v oblasti sociálních služeb	33
6.1.2 Dopad 1 Vyšší úroveň vnímaného bezpečí v rámci SVL	42
6.1.3 Dopad 2 Snížení počtu zadlužených obyvatel	44
6.1.4 Dopad 3 Obyvatele SVL přistupují aktivně k řešení vlastní sociální situace.....	45
6.1.5 Dopad 4 Snížení rizikového chování mladistvých.....	46
6.1.6 Celkové zhodnocení dopadů	47
6.2 Naplňování cílů KPSVL	47
6.2.1 Adresnost a relevance.....	48
6.2.2 Konzistence s potřebami	48
6.2.3 Koordinace.....	48
6.2.4 Synergie na úrovni opatření	49
6.2.5 Udržitelnost	49
6.3 Spolupráce aktérů a ASZ	49
6.3.1 Koordinace a synergie.....	49

6.3.2	Udržitelnost	50
6.3.3	Hlavní přínosy spolupráce	50
7	Závěry evaluace a doporučení	51
	Seznam tabulek.....	54
	Seznam schémat.....	54
	Seznam obrázků	55
	Seznam literatury	55

Seznam zkratk

APK	Asistent(i) prevence kriminality
ASZ	Agentura pro sociální začleňování
ČSÚ	Český statistický úřad
HN	Hmotná nouze
DnB	Doplatek na bydlení
MOP	Mimořádná okamžitá pomoc
IROP	Integrovaný regionální operační program
KPSVL	Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
LP	Lokální partnerství
MěÚ	Městský úřad
MěÚSS	Městský ústav sociálních služeb
MOP	Mimořádná okamžitá pomoc
MěP	Městská policie
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
NNO	Nestátní nezisková organizace
NZDM	Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OPZ	Operační program Zaměstnanost
ORP	Obec s rozšířenou působností
OSPOD	Oddělení/Orgán sociálně-právní ochrany dítěte
OO PČR	Obvodní oddělení Policie České republiky
KŘ PČR	Krajské ředitelství Policie České republiky
PnŽ	Příspěvek na živobytí
SPSZ	Strategický plán sociálního začleňování
SVJ	Společenství vlastníků jednotek
SVL	Sociálně vyloučená lokalita/ sociálně vyloučené lokality
TP	Terénní program
ÚP	Úřad práce

Shrnutí evaluační zprávy

Předkládaná evaluační zpráva se zaměřuje na vyhodnocení naplňování cílů a opatření Strategického plánu sociálního začleňování (SPSZ) města Jirkov 2018 – 2021. Strategický plán je rozdělen na 4 tematické oblasti, přičemž 4. poslední oblast je zaměřena pouze na projekty a implementaci. Ostatní 3 oblasti (bezpečnost, dluhy, rodina a sociální služby) jsou vzájemně provázány. **Předmětem vyhodnocení je tedy celý SPSZ.** Evaluační otázky mapovaly dopady realizovaných opatření, jejich adresnost a relevanci, zajištění koordinace a konzistence, synergie opatření a jejich udržitelnost. Pro evaluaci byla zvolena kombinace kvantitativní analýzy datových podkladů (MPSV, ÚP ČR), sekundární analýzy dostupných zdrojů (tzv. desk research) a kvalitativní metody polo-strukturovaných rozhovorů. Výsledkem evaluace je sada doporučení, která je uvedena v závěrečné části dokumentu.

Na základě rozboru SPSZ a dalších analytických materiálů byly formulovány tyto dopady: i) Vyšší úroveň vnímaného bezpečí v rámci sociálně vyloučených lokalit, ii) Snížení počtu zadlužených obyvatel, iii) Obyvatelé SVL přistupují aktivně k řešení vlastní sociální situace, iv) Snížení rizikového chování mladistvých. Nejpočetnějších výstupů a výsledků bylo dosaženo v kontextu dopadů Snížení počtu zadlužených obyvatel a Obyvatelé přistupují aktivně k řešení vlastní sociální situace. V rámci evaluace byl také **vyhodnocován průběh spolupráce města a Agentury pro sociální začleňování (ASZ), který je oboustranně hodnocen pozitivně.** Město Jirkov by v započaté spolupráci rádo pokračovalo a účastnilo se tak navazujících projektů z KPSV+. V současné době společně s ASZ vytváří nový Strategický plán sociálního začleňování.

Hlavní zjištění:

- Jirkov má dlouhodobý problém s poměrně vysokým počtem sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených osob. Jejich **počet je odhadován na 3 000.**
- Index sociálního vyloučení stanovili pracovníci ASZ na **22 bodů**, což je vysoký údaj. Stabilně se ve spojení se SVL v Jirkově mluví o lokalitách: **Březanec, Vinařice II a Nové Ervěnice.**
- V obci rezonují především 2 témata: **snížený počet bezpečí a rizikové chování dětí a mládeže.** Obě témata se promítla do analytické i návrhové části SPSZ 2018 – 2021.
- Za dobu implementace SPSZ se v důsledku podpory z KPSVL **navýšila kapacita sociálních služeb SAS Charity Most a OSP Městského ústavu Sociálních služeb v podobě dluhového poradenství.** Dluhové poradenství rozšířilo svoji působnost do 2 nových poraden přímo v SVL. Z projektu IROP bylo zrekonstruováno a rozšířeno **NZDM Fontána Armády spásy.** V lokalitě též úspěšně působí **6 Asistentů prevence kriminality.**
- V oblasti snižování rizikového chování mládeže organizuje **Městská policie** v kooperaci s Městským úřadem, ZŠ a OSPOD **resocializační pobyty a preventivní programy.**
- **Nejvýznamnější evaluační doporučení:** Zefektivnit způsob strategického plánování a omezit dublování témat na setkávání LP a Komunitního plánování; Přilákat do regionu více lékařů, zejména psychiatrů; Zachovat stávající síť sociálních služeb a zajistit financování navýšených kapacit služeb vzniklých v důsledku podpory projektů KPSVL; Podporovat rozvoj dobrých sousedských vztahů.

1 Úvod

Následující zpráva předkládá výsledky zhodnocení spolupráce Agentury pro sociální začleňování (ASZ) s obcí Jirkov v letech 2018 a 2021 zpracované na základě analýzy výstupů a výsledků implementace Strategického plánu sociálního začleňování 2018 – 2021. Ve zprávě je evaluována realizace naplánovaných opatření a dosahování strategických cílů s ohledem na jejich dopad na stav sociálního vyloučení v obci. Cílem evaluace je **zhodnotit efekt jednotlivých opatření a lokálního partnerství na dosažení dopadů**, a poskytnout tak zpětnou vazbu partnerům v lokalitě, ASZ, ale také poskytovateli finanční podpory, příp. tvůrcům národních sociálních politik. Výsledky zprávy jsou využitelné pro nastavování dalších intervencí v oblasti sociálního začleňování v lokalitě i v omezených možnostech v jiných lokalitách, kde působí ASZ, případně pro formulaci obecnějších politik řešení sociálního vyloučení.

2 Základní terminologie

Agentura pro sociální začleňování, která je od roku 2020 jedním z odborů Ministerstva pro místní rozvoj ČR, byla v roce 2008 (ještě jako odbor Úřadu vlády ČR) ustavena jako ústřední nástroj státní správy pro řešení sociálního začleňování. V lednu 2020 se stala součástí struktury Ministerstva pro místní rozvoj ČR, konkrétně sekce pro bydlení a sociální začleňování a i nadále je samostatným odborem pro sociální začleňování. Jejimi dvěma základními úkoly je zajištění podpory obcím v procesu sociální integrace a odborná koordinace řešení sociálního vyloučení na národní úrovni. ASZ podporuje obce a města v tom, aby mohly plnit svoji funkci v zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání, bydlení, zaměstnání, zdravotní péči a dalším zdrojům a institucím všem svým občanům bez ohledu na jejich sociální status.

Základním nástrojem ASZ při řešení sociálního vyloučení v konkrétní obci/obcích je **sítování a propojování relevantních místních aktérů**, které je nezbytným předpokladem pro implementaci integračních procesů. K tomu slouží tzv. **lokální partnerství** (LP), platforma, v jejímž rámci se koordinovaně řeší jednotlivé problematické oblasti prostřednictvím vytyčení strategických cílů a naplánování konkrétních opatření pro jejich naplňování. Strategické cíle, opatření k jejich dosahování a jiné inkluzivní aktivity jsou ukotveny v dokumentu s názvem **Strategický plán sociálního začleňování** (SPSZ), který je za odborné a facilitační podpory lokálního konzultanta ASZ vytvářen lokálním partnerstvím obce. SPSZ je ústředním nástrojem řešení sociálního začleňování v konkrétní obci, podle něhož spolupráce ASZ a obce probíhá, a na jehož základě je také možné zhodnotit úspěch intervencí a spolupráce aktérů včetně ASZ.

ASZ za dobu svého působení dosáhla značných úspěchů, především v odborném zmapování problému sociálního vyloučení a možností jeho řešení a v rozšíření sociálně inkluzivního diskurzu. Podařilo se jí v lokálních samosprávách implementovat nové způsoby práce představované především propojením, koordinací a aktivizací místních aktérů. Je schopna také pojmenovávat sociální problém přesněji a šířeji i s jeho příčinami, čímž je umožněna změna vnímání problému aktéry místní sociální politiky. Může poskytnout alternativu k segregačním a restriktivním praktikám, v nichž vidí řada lokálních politiků jediný nástroj řešení.

V rámci své práce však naráží také na určité **limity**. Jedním z limitů je skutečnost, že vůči partnerům nedisponuje vlastními finančními zdroji a sehrává tak primárně úlohu odborného

poradce a motivátora. Disponuje rovněž jen omezenými možnostmi systémového ovlivňování na úrovni národní politiky. ASZ je tedy hlavně zprostředkujícím aktérem, který nemá přímý vliv na stav sociálního vyloučení a sociálně vyloučených lokalit v obcích.

V současné době je nejsilnějším nástrojem vlivu na obce v rukou ASZ **Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám** (KPSVL), který umožňuje obcím spolupracujícím s ASZ exkluzivně podávat projekty do uzavřených nesoutěžních výzev, kde jsou pro ně předem alokovány finanční zdroje. Projektové poradenství v rámci KPSVL se tak stává zásadní intervencí ASZ ovlivňující řešení sociálního začleňování v obcích.

Sociální vyloučení

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nacházejí v situaci, kdy mají **ztížený přístup ke zdrojům** běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování. Se sociálním vyloučením je často spojena určitá míra **stigmatizace** ze strany většinové společnosti, která může izolaci ještě prohlubovat.

Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s **několika zásadními existenčními problémy zároveň**, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na státní podpoře, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele sami o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Různé kombinace intenzity těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

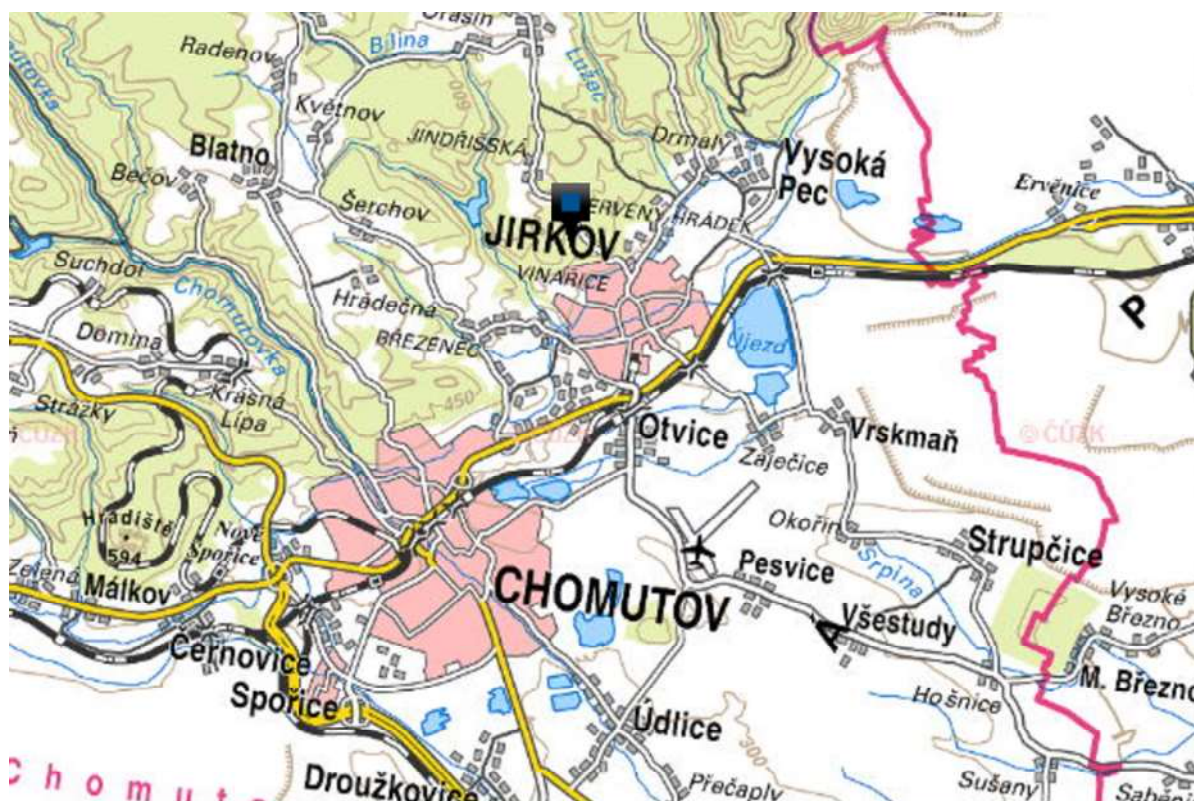
Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o **sociálně vyloučené lokalitě** (SVL). Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou zákonné normy, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi něž se řadí např. životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje. Specifickou roli v sociálním vyloučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou. Je však nutné důrazně se vyhradit proti zaměňování pojmu sociální vyloučení s příslušností k romskému etniku. Výše uvedený popis fenoménu sociálního vyloučení jasně dokládá, že stav vyloučení ze společnosti může postihnout kohokoliv, nehledě na jeho etnickou příslušnost. Tomu také odpovídá zacílení intervencí Agentury pro sociální začleňování.

3 Kontext lokality a spolupráce s ASZ

3.1 Geografický kontext

Město Jirkov se nachází v jihozápadní části Ústeckého kraje, na samém okraji Mostecké hnědouhelné pánve. Rozléhá se na úpatí Krušných hor, v nadmořské výšce 305 m n. m. Městem protéká řeka Bílina a Podkrušnohorský přivaděč. Jirkov patří do chomutovské aglomerace, nadřazenou obcí s rozšířenou působností (ORP) je mu město Chomutov. S Chomutovem, který se nachází v jeho těsné blízkosti, ho mj. propojuje městská hromadná doprava.

Obrázek 1: Územní vymezení obce Jirkov

Zdroj: <https://geoportal.cuzk.cz/>

První písemnou zmínku lze datovat do 14. století. Jirkov vznikl jako kolonizační ves na českosaském území. V současné době se město Jirkov skládá ze 4 městských částí: Vinařic, Březence, Červeného Hrádku a Jindřišské. Jak uvádí Situační analýza pro město Jirkov, „celkový počet obyvatel v Jirkově k 31. 12. 2020 čílal 19 975 osob, z toho 18 135 v Jirkově, 174 v Červeném Hrádku, 697 v Březenci, 30 ve Vinařicích a 25 v Jindřišské (SA Jirkov, ASZ, s. 7).“ Při tom trend ve vývoji počtu obyvatel je v posledních letech mírně klesající (tabulka 1), což odpovídá trendu v celém okrese Chomutov, resp. v Ústeckém kraji. Pačivá je zejména situace odlivu mladých lidí - zejména kvůli nedostatku vhodných pracovních příležitostí, ale i za studiem (Regionální rešerše, Ústecký kraj, 2014).

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel

	Celkový počet obyvatel	Z toho počet mužů	Z toho počet žen	Počet obyvatel ve věku 0-14 let	Počet obyvatel ve věku 15-64 let	Počet obyvatel ve věku 65+ let
2016	19595	9649	9946	3248	13686	2661
2017	19466	9589	9877	3262	13474	2730
2018	19299	9531	9758	3213	13286	2800
2019	19241	9522	9719	3228	13171	2842
2020	19200	9517	9683	3190	13134	2876

Zdroj: ČSÚ in Situační analýza pro město Jirkov

3.2 Socioekonomický kontext

Pro lepší vhléd do problematiky sociálního vyloučení je třeba nejprve krátce pojednat o historickém kontextu obce, resp. celé sudetské oblasti, kam Jirkov přináležel.

Středověké dějiny Jirkova sahají zhruba do 14. století. Jirkov vznikl jako kolonizační ves na českosaském pomezí. Kroniky se o měste vyjadřují jako o Borku nebo Jurkově, německy se Jirkov označuje Görkau. Název se dává do souvislosti s hradem Borek, který byl vystavěn v blízkosti vsi v době na přelomu čtrnáctého a patnáctého století. Hrad byl během husitských válek přejmenován na Červený hrádek (jeho majitel Václav z Moravěvsi stál na katolické straně a nechal hrad ozdobit červenou barvou), nyní je z hradu zámek a je významnou kulturní památkou.

Díky pánům z Červeného hrádku, šlechtickým rodům, kteří se v Jirkově střídali, se městu v novověku dobře dařilo. Těžila se zde kamencová ruda, fungoval pivovar, působilo zde 6 cechů a na konci 16. století byl dokonce zprovozněn vodovod. Po bitvě na Bílá Hoře však nastoupila doba temna. Město přišlo o téměř všechna svá práva a bylo opakovaně pleněno.

Následující století přineslo do města opětovné zklidnění a hospodářskou prosperitu. Byla zavedena železniční doprava a kanalizace, rozvinuly se zde manufakturní dílny i továrny německých průmyslníků. Rozmach města narušila první světová válka, která na město především ekonomicky tvrdě dopadla. Důsledkem bylo významné zchudnutí obyvatelstva.

V meziválečném období se město na krátkou dobu opět vzpamatovalo, zejména díky provozu 4 textilních továren. Konec druhé světové války pak přinesl ty nejtvrděší změny. Ačkoliv válku jako takovou prožil Jirkov v relativním klidu (na rozdíl od sousedního Chomutova nebyl ani bombardován), proměny se dočkal po skončení bojů v důsledku Benešových dekretů, na základě nichž bylo odsunuto 90% tehdejších jirkovských obyvatel, Němců, do Německa. Ve městě se tak zcela změnila po staletí trávající skladba obyvatelstva. Do vyprázdněných oblastí přicházeli z vnitrozemí Češi, ale také Slováci, Rusíni, Romové. Jak je uvedeno na webových stránkách města: „Druhá velká vlna přistěhovalců proběhla na přelomu 50. a 60. let, kdy se do Jirkova přestěhovali obyvatelé zaniklých Ervěnic a za nimi následovaly rodiny z dalších obcí, které musely ustoupit těžbě hnědého uhlí (jirkov.cz [online], 2021).“ Právě toto velké stěhování obyvatelstva ve dvou vlnách nejvíce ovlivnilo ráz města až do současnosti.

Pro tak velké množství lidí bylo nutné najít vhodné ubytování. Od 50. let 20. století se proto začalo s výstavbou panelových sídlišť. První, nejstarší sídliště v Jirkově bylo ovšem z cihlových domů, začalo vznikat již v roce 1957 pro obyvatele zaniklé vsi Ervěnice.

Jirkov, stejně jako celé Chomutovsko, patří do oblasti s velmi rozvinutou průmyslovou výrobou. Dříve se jednalo především o těžbu nerostných surovin (mostecká hnědouhelná pánev) a těžký průmysl. Ten po pádu komunismu vystřídal průmysl lehký. V roce 1991 byly vyhlášeny těžební limity hnědého uhlí, neboť bylo zcela nezbytné ochránit zhuntovanou krajinu. V Krušných horách hynuly celé porosty lesů, město bylo velmi dopravně zatíženo, ovzduší silně znečištěno. Odvrácenou stranou útlumu těžby však byla stoupající nezaměstnanost a pokles cen nemovitostí. V roce 2007 proběhla v Jirkově rozsáhlá privatizace bytového fondu. Proces privatizace sehrál zásadní roli v rozložení vlastníků bytů zejména na jirkovských sídlištích. Prodejem bytového fondu fyzickým osobám byly vytvořeny podmínky pro realitní spekulace a s nimi souvisejícím obchodováním s chudobou.

3.3 Rozsah sociálního vyloučení v obci

Termín *sociální vyloučení* byl vyjasněn v kapitole 2. Pojem v sobě obsahuje velkou multifaktorialitu a variabilitu. O sociálním vyloučení mluvíme v souvislosti s existencí kombinace různých sociálně-patologických jevů, jako je materiální chudoba, nezaměstnanost, kriminalita, závislost na sociálních dávkách, nejisté a nekvalitní bydlení. Nelze jej smřštit na problematiku prostorově vymezených (segregovaných) lokalit, jakkoliv se toto řešení nabízí jako jednoduché a efektivní. V prostorovém vymezení sociálního vyloučení se totiž často může ztratit podstatná část ohrožené populace a její problémy. Rozsah sociálního vyloučení v Jirkově bude proto pro potřeby této práce posuzován optikou komplexity pojmu sociálního vyloučení a v následujících podkapitolách bude provedena rešerše zásadních indikátorů jako je např. distribuce dávek v hmotné nouzi v lokalitě.

Pro posouzení rozsahu sociálního vyloučení v území byl ASZ sestrojen tzv. **index sociálního vyloučení** (Lang, Matoušek, 2020), který souhrnně vyhodnocuje míru sociálního vyloučení na základě údajů z pěti objektivních indikátorů pokrývajících dimenze chudoby (materiální deprivace), vyloučení z bydlení, vyloučení z trhu práce, vyloučení ze vzdělávání a dimenzi zadluženosti. Index sociálního vyloučení je měřen na škále 0 až 30 bodů, kdy 0 bodů indikuje žádné nebo minimální zatížení sociálním vyloučením, zatímco 30 bodů indikuje maximální zatížení. Územní úroveň, k níž se index vztahuje, představují obce. Pokud jsou hodnoty indexu 8 a vyšší, jsou považovány za ukazatel sociálním vyloučením ohrožených obcí. Jirkov dosahuje v indexu **22 bodů**, což představuje vysokou hodnotu. Pro komplexnější analýzu byly v indexu stanoveny 4 kategorie, Jirkov se pohyboval v kategorii nejvyšší od 12 do 30 bodů. Lze tedy konstatovat, že na území města Jirkov se ve větší míře a dlouhodobějším horizontu koncentrují lidé sociálně vyloučení či sociálním vyloučením ohrožení.

Kromě indexu sociálního vyloučení vytvořila ASZ také **typologii vyloučených lokalit**. Smyslem typologie SVL je lépe vystihnout realitu postižených míst. Termín sociálně vyloučená lokalita díky svému nadužívání a také v důsledku jistého mediálního obrazu ztratil schopnost detailněji popsat problémy lokalit. Pojem SVL často vzbuzuje představu vybydleného domu nebo sídliště na periferii města – realita je však v mnohém pestřejší. Proto ASZ nabízí typologii viditelnou na schématu 1.

Schéma 1: Typologie vyloučených lokalit dle ASZ

	A	B	C
1 (dům)	Sociálně vyloučený rodinný dům 	Sociálně vyloučený bytový dům 	Bytový dům s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů
2 (spojité území)	Skupina sociálně vyloučených rodinných domů 	Skupina sociálně vyloučených bytových domů 	Skupina bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů
3 (nespojité území)	Lokalita s vyšším podílem sociálně vyloučených rodinných domů 	Lokalita s vyšším podílem sociálně vyloučených bytových domů 	Lokalita s vyšším podílem bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů

Zdroj: ASZ

Dle této typologie lze v Jirkově najít lokalitu typu B1 – Sociálně vyloučený bytový dům (Březanec č. p. 255), lokalitu typu B2 – Skupina sociálně vyloučených bytových domů (sídliště Nové Ervěnice) a lokalitu typu C3 - lokalitu s vyšším podílem bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů (sídliště Vinařice II.).

3.3.1 Charakteristika sociálně vyloučených lokalit

Charakteristiku a aktuální vývoj sociálně vyloučených lokalit shrnuje Situační analýza pro město Jirkov. V ní je uvedeno, že „podle Interaktivní mapy sociálně vyloučených lokalit, známé také jako Gabalova mapa, byly v Jirkově v roce 2015 identifikovány **3 lokality vykazující znaky sociálního vyloučení**. Jednalo se o souvislejší území dvou sídlišť na okraji města, která tvořila skupina domů se zvýšeným podílem obyvatel ohrožených sociálních vyloučením a jeden dům v majetku města. Počet obyvatel těchto lokalit činil dle mapy okolo **3 000 osob**. Shodné údaje jsou uvedeny i ve Zprávě o stavu romské menšiny v kraji za rok 2018 (SA Jirkov, 2021, s. 12).“

Vstupní analýza města Jirkov zpracovaná v roce 2018 zmiňuje 3 výše uvedené konkrétní lokality. Aktuální Situační analýza i evaluační šetření potvrzují počet i typ zmíněných lokalit. Lze tedy konstatovat, že situace sociálního vyloučení v Jirkově je od roku 2015 neměnná.

Březanec 255: sociálně vyloučený bytový dům

Jde o bytový dům v majetku města s 24 malometrážními byty a s **cca 50 obyvateli**. Lokalita je situována na okraji města v blízkosti zalesněné oblasti, psího útulku a areálu technických služeb. Dům je lokalizován 15 - 20 minut pěšky od centra města. V současné době slouží těmto 24 bytových jednotek jako sociální bydlení pro osoby s nízkým příjmem nebo v bytové nouzi, jež nedosáhnou na pokrytí nákladů na bydlení z vlastních zdrojů. Jsou zde dostupné sociální služby, fungují zde také některé aktivity komunitního typu.

Obrázek 2: Zrekonstruovaný dům v Březenci, stav k červnu 2018

Zdroj: SPSZ Jirkov 2018 - 2021

Sídlíště Vinařice II: lokalita s vyšším podílem bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů

Obrázek 3: Sídlíště Vinařice II, zdroj SPSZ 2018 - 2021

Sídlíště Vinařice II je panelové sídlíště skládající se ze sedmipatrových budov, které je situováno na periferii města. Výzkumný tým ASZ v roce 2018 odhadl **počet osob** ohrožených sociálním vyloučením na tomto sídlišti **na 1 450** (Vstupní analýza, 2018). Vinařice jsou malá víska v jirkovské aglomeraci – její spodní východní část musela v 70. letech 20. století ustoupit právě výstavbě sídlišť Vinařice I a Vinařice II. V některých domech na sídlišti Vinařice II se nacházejí byty majitelů, kteří je mají jako investiční záležitost, avšak o byty se příliš nestarají. Některé tyto majitele lze dokonce označit za spekulanty – v bytech jsou záměrně ubytovávaní lidé sociálně vyloučení či sociálním vyloučením ohrožení a to za účelem zisku. Byty v dezolátním stavu jsou pronajímány za nepřiměřené sumy, majitelé neplatí včas zálohy na energie, apod.

Oslovení aktéři během evaluačního šetření často popisovali Vinařice II jako SVL – dle respondentů se zde vyskytují obvyklé problémy se SVL spojené: neutěšené sousedské vztahy (eskalující zejména v letních měsících, kdy jsou lidmi více využívány veřejné prostory venku v blízkosti domů), snížený pocit bezpečí v důsledku zvýšené četnosti páchaní trestných činů a přestupků a výskyt zvýšeného počtu bytů, které z některých domů dělají tzv. špatnou adresu. V lokalitě jsou dostupné sociální služby a je pravidelně monitorována městskou policií, včetně APK.

Nové Ervěnice: skupina sociálně vyloučených bytových domů

Nové Ervěnice jsou bezpochyby nejrozlehlejší a nejvýznamnější sociálně vyloučenou lokalitou v Jirkově. Sídliště Nové Ervěnice přímo sousedí se sídlištěm Písečná, které se nachází již na území Chomutova. Sídliště Písečná lze při tom v typologii ASZ označit za lokalitu s vyšším podílem bytových domů s vyšším podílem sociálně vyloučených bytů (obdobně jako sídliště Vinařice). V důsledku toho se zdá tato problematická část jirkovsko-chomutovské aglomerace opravdu rozlehlá.

Sídliště Nové Ervěnice vzniklo především za účelem přesídlení obyvatel obce Ervěnice (ta se nacházela cca 6 km vzdušnou čarou od nového sídliště), která byla zbourána mezi lety 1959 a 1960 v důsledku rozšiřování povrchové těžby hnědého uhlí. S výstavbou se začalo již v roce 1947, Nové Ervěnice jsou tak nejstarším sídlištěm celé jirkovsko-chomutovské aglomerace. Domy jsou cihlové, tří nebo čtyř patrové. Sídliště tvoří kompaktní celek. Na západní a východní straně ho uzavírají rodinné domy, na jihu zmíněné sídliště Písečná a na severu umělecká škola a menší park (Tematicko-průřezový výzkum Veřejný prostor a SVL, 2021).

Obrázek 4: Mapa města Jirkova s vyznačeným sídlištěm Nové Ervěnice

Zdroj: Tematicko-průřezový výzkum Veřejný prostor a SVL 2021

Výzkumný tým ASZ odhadl v roce 2018 počet osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených na **1 500 osob** (Vstupní analýza, 2018). Pro lokalitu je charakteristická vysoká míra migrace. Jak je uvedeno ve Vstupní analýze: „Migrační pohyby přitom ovlivňuje řada vnějších a vnitřních faktorů. Vnější faktorem je ztížený přístup ke standardnímu nájemnímu bydlení, neochota pronajímatelů pronajímat byty Romům a dalším sociálně slabým skupinám nebo postoj sousedů k bydlení těchto osob. Mezi vnitřní faktory pak patří zejména neschopnost či nemožnost platit nájemné (VA, ASZ, 2018, s. 9).“ Lidé v Nových Ervěnicích se nejčastěji stěhují v rámci sídliště – obvyklá je také trajektorie Jirkov – Chomutov, případně

Louny. Výzkumný tým ASZ v roce 2018 při vytváření Vstupní analýzy, stejně jako výzkumný tým ASZ při vytváření Situační analýzy, nezaznamenal prakticky žádné přesuny sociálně vyloučených osob z Prahy, Kladna či jiných destinací směrem na sídliště Nové Ervěnice. Evaluátor proto nemůže zcela potvrdit hypotézu často zmiňovanou některými institucionálními aktéry o neustálé vnější migraci nových rodin, které narušují starousedlické vztahy.

Obrázek 5: Sídlíště Nové Ervěnice, vlned do vnitrobloku

Zdroj: SPSZ Jirkov 2018 – 2021

Z Tematicko-průřezového výzkumu veřejného prostoru, uskutečněného týmem ASZ v roce 2021, vyšlo najevo, že sídliště lze z hlediska sociálního vyloučení a souvisejících problémů rozdělit na 3 pomyslné části. Za ohnisko těchto problémů a zároveň první část lze považovat *okolí tzv. Majáku*, tj. malé prodejny potravin v ulici K. H. Máchy poblíž mateřské školy a dvou velkých (v době tvorby výzkumu) zcela opuštěných bytových domů. Další části lze pojmut jako *jižní* a *severní*. Mezitím, co na severní části byla spokojenost s žitím vnímána všeobecně dobře (bytový fond z velké části patří městu Jirkovu), spokojenost s žitím na jižní části, kam spadá i okolí Majáku, byla nízká. Nejčastější právní forma bytových domů na jižní části sídliště Nové Ervěnice je společenství vlastníků jednotek (SVJ). To generuje pro tuto část specifické problémy – byty často skupují spekulanti, kteří zde záměrně ubytovávají lidi sociálně znevýhodněné a o své bytové jednotky se nestarají. „Tato praxe vede ke spirále, kdy se kvalita bydlení v bytovém domě snižuje všem jeho obyvatelům a původní obyvatelé jsou nuceni k odchodu jinam a často i k prodeji svých bytů za výrazně nižší cenu, než kterou měly v minulosti. Tyto levné a do značné míry znehodnocené byty pak často skupují právě různí spekulanti (TPV Veřejného prostoru, 2021, s. 17):“ Situace se v rámci jednotlivých SVJ liší. Některá SVJ jsou v dobrém technickém stavu, některá nikoli. Jsou zde přítomné také bytové domy, jež jsou vybydlené a zabezpečené proti vniknutí. V roce 2017 bylo na jižní části Nových Ervěnic zavedeno opatření obecné povahy (OOP) o tzv. bezdoplatkových zónách, které omezilo vyplácení dávky doplatek na bydlení.¹

Obyvatelé jižní části Nových Ervěnic se zmiňují nejčastěji o problémech, jako jsou:

- Nedostatečný městský mobiliár (chybí lavička, dětská, hřiště),
- Nepořádek a hluk (nepořádek okolo večerek a na místech, kde se setkává více lidí),
- Špatné vztahy mezi obyvateli, pokřikování, potyčky apod. (etnicky zatížené konflikty),

¹ Část zákona o pomoci v hmotné nouzi, která tuto praxi bezdoplatkových zón umožňovala, zrušil Ústavní soud v létě 2021. Bezdoplatkové zóny podle ÚS zasahovaly do práva na zajištění základních životních podmínek v oblasti bydlení a nerozlišovaly mezi původci a "oběťmi" problémů.

- Snížený pocit bezpečí.

Snížený pocit bezpečí obyvatel celého Jirkova ve spojení s jižní částí Nových Ervěnic je špičkou ledovce zmiňovaných problémů a sporů. Subjektivní percepce nebezpečí této lokality je téma, které na poli problematiky sociálního vyloučení rezonuje mezi všemi dotazovanými institucionálními aktéry. V současné době je považováno za největší problém Jirkova. Některá SVJ se rozhodla kvůli strachu oplotit své domy, na vršky plůtků umístila ostnatý drát, aby zahнала případné agresory. Vymezování prostoru v okolí mnoha bytových domů ploty je možné považovat za reakci na tenzi ve vztazích mezi určitými skupinami obyvatel sídliště. Zároveň je tak vytvářen nový druh polosoukromého prostoru.

Obrázek 6: Oplocený bytový dům na sídlišti Nové Ervěnice

Zdroj: Tematicko-průřezový výzkum Veřejný prostor a SVL, 2021

3.3.2 Dávky v hmotné nouzi

Dávky v hmotné nouzi (HN) jsou nepojistné dávky sloužící jednotlivcům či rodinám s nízkými příjmy, kteří nejsou schopni zajistit zlepšení kvality svého života vlastním přičiněním a jsou ohroženi sociálním vyloučením. Smyslem dávek HN je zajistit těmto lidem naplnění základních životních potřeb, tedy se jedná o nejnnutnější náklady na bydlení, ošacení, jídlo, případně další předměty denní potřeby. V České republice rozlišujeme tři typy dávek: Příspěvek na živobytí (PnŽ), doplatek na bydlení (DnB) a mimořádnou okamžitou pomoc (MOP)². Počet vyplacených dávek v hmotné nouzi vhodně ilustruje vývoj a rozsah sociálního vyloučení v lokalitě. Pro identifikaci lokalit s vyšším podílem sociálně vyloučených osob je vhodným nástrojem analýza rozložení příjemců dávek pomoci v hmotné nouzi, která zohledňuje i počet společně posuzovaných osob.

² Dávka MOP je vyplácena jako jednorázová pomoc při nenadálé životní události, proto jí v následné analýze nebude věnována pozornost.

Tabulka 2 nabízí meziroční srovnání úhrnu výplaty dávek PnŽ a DnB a to sice pro roky 2018 (před implementací SPSZ), 2019 a 2020 (během implementace SPSZ). **V meziročním srovnání období před strategickým plánováním a během něho (2018 a 2020) došlo v Jirkově k úbytku dávek pomoci v HN.** Před implementací SPSZ bylo v Jirkově v roce 2018 vyplaceno celkem 3 616 PnŽ, mezitím co v roce 2020 to bylo 2 829 PnŽ, což znamená pokles o 22 %. To je naprosto shodný údaj poklesu vyplacených dávek mezi lety 2018 a 2020 v ČR. Lze tedy vidět, že vývoj v počtu vyplacené dávky PnŽ v Jirkově kopíruje celorepublikový trend. Tento pokles lze vysvětlit mj. celkovým zlepšením ekonomiky a s ním souvisejícím zvýšením životní úrovně části obyvatel. V případě dávky DnB je pokles o něco vyšší. V Jirkově činil počet vyplacených DnB v roce 2016 1 445, v roce 2020 to bylo 1 031, což znamená pokles o 29 %. Pro ORP Chomutov činil tento pokles 49 % a pro ČR 20 %. Pokles dávky DnB v Jirkově není tedy daleko od republikového trendu, mezitím co v ORP Chomutov je to takřka 50 %. Takto výrazné snížení výplaty dávek DnB ve srovnání s republikovým průměrem je ovlivněno především zavedením tzv. bezdoplatkových zón, jež ORP zavedla v roce 2018, mezitím co v Jirkově bylo toto opatření platné již od poloviny roku 2017.

Tabulka 2: Srovnání počtu vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi v obci Jirkov, ORP Chomutov a ČR v letech 2018, 2019 a 2020 (úhrn za rok)

	Celkový počet vyplacených dávek v roce					
	2018		2019		2020	
	<i>příspěvek na živobytí</i>	<i>doplatek na bydlení</i>	<i>příspěvek na živobytí</i>	<i>doplatek na bydlení</i>	<i>příspěvek na živobytí</i>	<i>doplatek na bydlení</i>
Obec Jirkov	3 616	1 445	2 795	1 073	2 829	1 031
ORP Chomutov	18 192	8 844	13 812	5 580	12 944	4 530
Celkem ČR	948 220	491 026	757 312	406 382	739 214	393 097

Zdroj: Data MPSV

Tabulka 3: Srovnání průměrného měsíčního počtu příjemců včetně společně posuzovaných osob dávek pomoci v hmotné nouzi v obci Jirkov, ORP Chomutov a ČR v letech 2018, 2019 a 2020

	Průměrný měsíční počet příjemců a dalších společně posuzovaných osob					
	2018		2019		2020	
	<i>příspěvek na živobytí</i>	<i>doplatek na bydlení</i>	<i>příspěvek na živobytí</i>	<i>doplatek na bydlení</i>	<i>příspěvek na živobytí</i>	<i>doplatek na bydlení</i>
Obec Jirkov	825	263	618	190	571	167
ORP Chomutov	3 783	1 652	2 961	1 019	2 642	767
Celkem ČR	184 317	91 438	148 735	76 266	140 669	71 962

Zdroj: Data MPSV

Tabulka 3 nabízí ještě pro srovnání průměrný měsíční počet příjemců včetně posuzovaných osob. Kategorie posuzovaných osob je velmi důležitá, neboť lépe vystihuje skutečný obraz sociálně vyloučených domácností. Mnohdy totiž může být „počet příjemců“, tedy domácností, zavádějící, jelikož neodráží skutečný počet sociálně vyloučených osob vztahující se k určité

adrese. V Tabulce 4 lze pak nalézt filtr adres (ulic), které lze považovat z hlediska distribuce dávky Příspěvek na živobytí za nejméně frekventovanější, Tabulka 5 nabízí tento filtr pro dávku Doplátek na bydlení.

Tabulka 4: Přehled výplaty dávky PnŽ v Jirkově na základě ulic

Trvalá adresa žadatele - obec Jirkov, ulice s 10-ti a více příjemci	Příspěvek na živobytí vyplacený za					
	červen 2018		červen 2020		červen 2021	
	počet příjemců	počet příjemců + dalších SPO	počet příjemců	počet příjemců + dalších SPO	počet příjemců	počet příjemců + dalších SPO
Ervěnická	49	130	45	120	48	122
K. H. Máchy	15	49	11	25	11	31
Karla Čapka	14	50	méně než 10		10	34
Krušnohorská	33	100	23	50	27	66
Na Borku	12	22	12	27	10	15
nám. Dr. E. Beneše	18	23	15	19	15	19
Osvobození	25	103	21	69	29	110
Studentská	27	79	20	49	22	47

Zdroj: data MPSV

Tabulka 5: Přehled výplaty dávky DnB v Jirkově na základě ulic

Trvalá adresa žadatele - obec Jirkov, ulice s 10-ti a více příjemci	Doplátek na bydlení vyplacený za					
	červen 2018		červen 2020		červen 2021	
	počet příjemců	počet příjemců + dalších SPO	počet příjemců	počet příjemců + dalších SPO	počet příjemců	počet příjemců + dalších SPO
Ervěnická	16	29	14	32	16	43
Studentská	méně než 10		méně než 10		10	24

Zdroj: data MPSV

V Tabulkách 4 a 5 lze vidět vývoj poskytovaných dávek na začátku strategického plánování v roce 2018, během implementace SPSZ v roce 2020 a nejaktuálnější data za rok 2021. Jedná se vždy o data k měsíci červnu toho kterého roku. Nejvíce sociálně vyloučených osob se ve sledovaném období vyskytuje v ulicích **Ervěnická, Krušnohorská a Osvobození**. Kvůli zavedeným bezdoplatkovým zónám se však některé ulice neobjevují u dávky DnB. Výčty nejpostiženějších ulic jsou situovány do vyloučených lokalit, které byly popsány výše (Vinařice, Nové Ervěnice). Kromě ulice nám. Dr. E. Beneše, kde se nachází městský úřad, kde bývají registrováni lidé bez stabilního domova. Jak je vidět, ve sledovaném období je počet obou dávek více méně konstantní. V případě DnB se mírně zvýšil počet společně posuzovaných osob. Výplatu dávek DnB lze v budoucích letech vzhledem k rozhodnutí Ústavního soudu o zrušení OOP očekávat vyšší.

3.3.3 Nezaměstnanost

Vývoj podílu nezaměstnaných v Jirkově a relevantních územních celcích pro srovnání ilustruje tabulka 3. V době před začátkem strategického plánování v Jirkově v r. 2016 činil podíl nezaměstnaných 11,15 %, což poměrně významně převyšovalo průměr okresu Chomutov (9 %), a současně také průměr Ústeckého kraje (8,43 %). Podíl nezaměstnaných v ČR toho roku činil 5,6 %, tedy o jednu polovinu méně než v obci Jirkov.

Tabulka 6: Srovnání podílu uchazečů o zaměstnání v Chomutově a relevantních územních celcích v letech 2016, 2018 a 2020 (údaje v %)

	2016	2018	2020	Rozdíl p.b. (2016 vs. 2020)	Rozdíl v % (2016=100 %)
Obec Jirkov	11,15	6,81	8,22	2,93	26,28
Okres Chomutov	9,00	5,46	6,70	2,30	25,56
Ústecký kraj	8,43	5,05	5,76	2,67	31,67
Česká republika	5,6	3,2	4,09	1,51	26,96

Zdroj: Český statistický úřad a OKpráce (vlastník dat - MPSV ČR); zpracování Centrum pro společenské otázky SPOT z.s.; mapazamestnanosti.cz; zpracování vlastní

V mezidobí v r. 2018 podíl nezaměstnaných klesal. V Jirkově je to 6,81 %, v okrese Chomutov je průměr nižší 5,46 %, v Ústeckém kraji je pak opět jen nepatrně nižší (5,05 %), průměr za celou ČR je v tomto roce 3,2 %. V roce 2016, na začátku strategického plánování, trpěl Jirkov ve srovnání s ČR vysokou mírou nezaměstnanosti. V průběhu implementace SPSZ v roce 2018 se tato míra významně snižovala. V obci Jirkov činí podíl nezaměstnaných 6,81 %, v okrese Chomutov 5,46 %, v Ústeckém kraji je to 5,05 % a v České republice to je 3,2 %. **Podíl nezaměstnaných se v roce 2018 v Jirkově snížil o 39 % oproti roku 2016.** V roce 2020 vykazuje Jirkov 8,22 % podíl nezaměstnaných, což představuje opět nárůst. V okrese Chomutov je údaj nižší (6,7 %), pro Ústecký kraj poměrně významně nižší (5,76%), pro Českou republiku je tento údaj v roce 2020 4,09 %. Podíl nezaměstnaných v Chomutově se v průběhu 4 let snížil o 26,28 %, podíl nezaměstnaných v ČR se v průběhu těchto 4 let snížil o 27 %. Lze tedy vidět, že v průběhu uplynulých 4 let Jirkov a Chomutovsko kopírují trend platný pro celorepublikový průměr.

Pro popis stavu sociálního vyloučení je více vypovídající srovnání podílu **dlouhodobě nezaměstnaných** (evidovaných déle než 12 měsíců) na celkovém počtu uchazečů o zaměstnání. Skupina dlouhodobě nezaměstnaných se totiž přesněji překrývá s populací sociálně vyloučených. Při pohledu na tuto statistiku (viz tabulka 7) zjišťujeme, že se **podíl uchazečů o zaměstnání nacházejících se nepřetržitě v evidenci více než 12 měsíců mezi lety 2016 a 2020 zásadně snížil**: v roce 2016 tvořili dlouhodobě nezaměstnaní 51 % všech uchazečů o zaměstnání, mezitím co v roce 2020 to bylo 33 %.

Tabulka 7: Srovnání podílu dlouhodobě nezaměstnaných v Jirkově v letech 2016, 2018 a 2020 (údaje v %)

	2016	2018	2020
Podíl nezaměstnaných do 12 měsíců	5,48	4,46	5,52
Podíl nezaměstnaných nad 12 měsíců	5,67	2,35	2,70
Podíl nezaměstnaných celkem	11,15	6,81	8,22
Podíl nezaměstnaných nad 12 měsíců k celkovému podílu nezaměstnaných	50,85%	34,51%	32,85%

Zdroj: Český statistický úřad a OKpráce (vlastník dat - MPSV ČR); zpracování Centrum pro společenské otázky SPOT z.s.; mapazamestnanosti.cz; zpracování vlastní

3.3.4 Zadluženost

Zadluženost je vnímána jako zásadní společenský problém a je jedním z hlavních faktorů ovlivňujících vznik sociálního vyloučení. V sociálně vyloučených lokalitách často hovoříme o předluženosti. Předlužení nastává v tu chvíli, kdy má dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku. „Značná předluženost sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených osob je způsobena snadnou dostupností malých a nezajištěných úvěrů s vysokým úrokem a nepřiměřenými sankcemi pro osoby s nízkou úvěruschopností a také přítomností lichvy v lokalitách s vyšší koncentrací sociálně slabých obyvatel (VA Chomutov, 2016, s. 31).“

Obecný stav zadlužení obyvatel Jirkova v době před implementací a během implementace SPSZ shrnuje tabulka 5 s podíly osob v exekuci v jednotlivých relevantních územních celcích. Bohužel není možné promítnout aktuálnější data s vyšší vypovídající hodnotou, neboť tato data stále nebyla ze strany Exekutorské komory ČR zpřístupněna. V tabulce lze tedy promítnout alespoň stav zadlužení v době před strategickým plánováním a v začátcích implementace opatření. **Podíl osob v exekuci v obci Jirkov je po celou dobu zkoumaného období třikrát vyšší než v celé ČR.** To je poměrně alarmující údaj. Stejně tak podíl osob v exekuci v okrese Chomutov je více než dvakrát vyšší nežli je to v republice. Pozdější vývoj bohužel není optimističtější. Za rok 2018 sice nemáme k dispozici data za menší územní celky než okresy, ale údaj za rok 2019, který uvádí, že exekuci čelí 24,20 % obyvatel Chomutova, ukazuje dokonce na **mírné zhoršení situace oproti roku 2016**. Jirkov se v případě podílu osob v exekuci řadí k vůbec nejhůře postiženým obcím v republice. Na obrázku 7 lze ještě sledovat srovnání územního celku ORP.

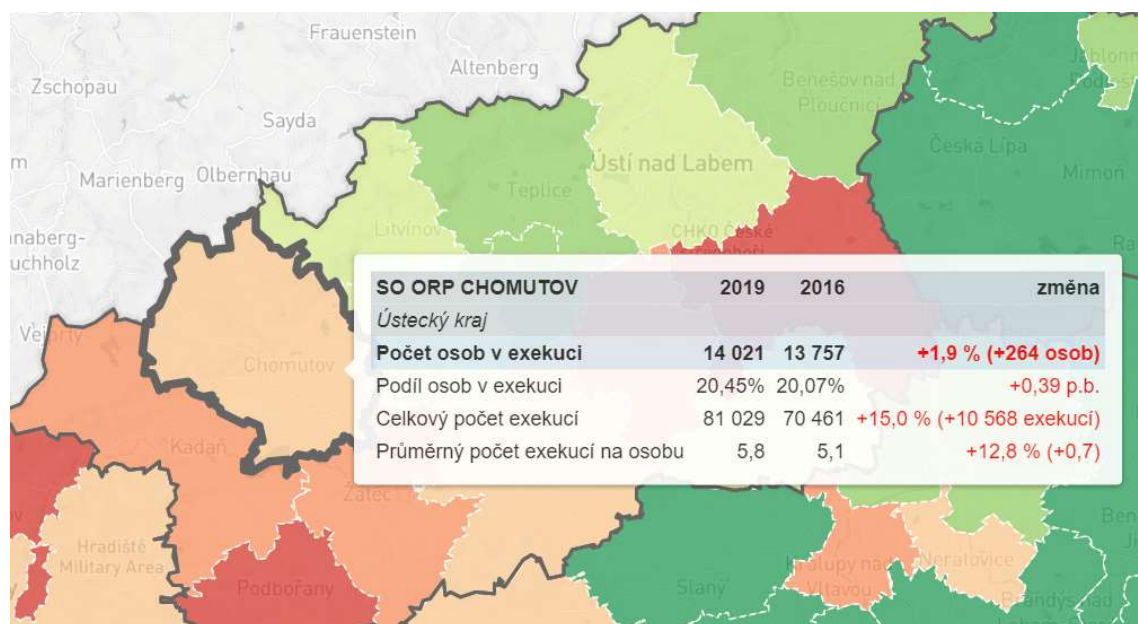
Tabulka 8: Srovnání podílu osob v exekuci v Jirkově a relevantních územních celcích v letech 2016 – 2019 (v %)

	2016	2018	2019
Obec Jirkov	23,88	Data nejsou k dispozici	24,20
Okres Chomutov	18,78	20,18	19,31
Ústecký kraj	16,62	17,56	16,71
Česká republika	9,30	9,20	8,70

Zdroj: mapaexekuci.cz

Počet předlužených obyvatel ORP Chomutov trvale dosahuje velmi vysokých čísel a je nezbytné věnovat tomuto jevu zvýšenou pozornost. Pro řešení situace však mají aktéři na obecní úrovni jen velmi omezené možnosti. Jedním z mála nástrojů řešení předluženosti obyvatel, který mohou použít lokální aktéři, je zřízení dluhové poradny, kde mohou zadlužení zdarma získat informace (např. jak sepsat insolvenční návrh). V okrese Chomutov aktuálně působí 4 organizace s akreditací pro zpracování oddlužení - Městský ústav sociálních služeb Jirkov (na 3 adresách v Jirkově), zapsaný spolek Naděje (v Kadani a Klášterci nad Ohří), Oblastní charita Most a Sociální služby Chomutov (SOS Chomutov). Městský ústav sociálních služeb (MěÚSS) čerpal v Jirkově dotaci na projekt reg. č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0011544 s názvem Cesta z dluhů v Jirkově. Projekt končí realizaci v červnu roku 2022. MěÚSS je významným poskytovatelem sociálních služeb v Jirkově a o jeho činnosti bude pojednáno v kapitole o dopadech evaluovaných opatření.

Obrázek 7: Srovnání počtu osob v exekuci v ORP Chomutov v letech 2016 a 2019

Zdroj: mapaexekuci.cz

3.3.5 Kriminalita

Ústecký kraj je dlouhodobě jedním z **nejzatíženějších regionů ČR z hlediska kriminality**. Mezi hlavní kriminogenní faktory v regionu patří dlouhodobě vysoká míra nezaměstnanosti, poloha v příhraniční oblasti, vysoká míra podílu recidivistů na trestné činnosti a nepříznivá vzdělanostní struktura. Pro zhodnocení bezpečnostní situace v obci může posloužit takzvaný Index kriminality, který zpracovává data o trestné činnosti za spádová území jednotlivých obvodních oddělení PČR. Údaje o indexu kriminality za Obvodní oddělení PČR (OO PČR) Jirkov v letech 2016 až 2019, včetně počtu trestných činů, jsou uvedeny v tabulce 6.

Tabulka 9: Index kriminality a počet evidovaných trestných činů za Obvodní oddělení PČR Jirkov v letech 2016 až 2019

	2016		2017		2018		2019		2020 (leden – listopad!)	
	Počet TČ	Index kriminality	Počet TČ	Index kriminality	Počet TČ	Index kriminality	Počet TČ	Index kriminality	Počet TČ	Index kriminality
OO PČR Jirkov	503	207,8	517	213,6	535	221	569	235,1	517	213,6
KŘ* PČR Ústecký kraj	18377	221,9	17531	211,6	16560	199,9	17049	205,8	14065	169,8

Zdroj: Situační analýza města Jirkova 2021

Z tabulky je patrné, že ve sledovaném období došlo v Obvodním oddělení PČR Jirkov k nárůstu zjištěné kriminality. Což nekoresponduje s vývojem trestných činů v Ústeckém kraji i v ČR, kde počet trestných činů spíše klesal. Hodnota indexu kriminality za rok 2019 činila v ČR 189,6 a v Ústeckém kraji to bylo 205,8. Index kriminality v Obvodním oddělení Jirkov za rok 2019 dosáhl hodnoty 235,1 a byl tedy vyšší než v Ústeckém kraji. Přestože index kriminality nepostihuje všechny aspekty bezpečnosti v obci a jeho výše může být ovlivněna dalšími obtížně interpretovatelnými intervenujícími faktory, lze konstatovat, že Jirkov má

významný problém s kriminalitou. Ve sledovaném období došlo v Obvodním oddělení PČR Jirkov k nárůstu některých trestných činů, jde například o fyzické útoky nebo o řízení pod vlivem návykové látky. Situační analýza města Jirkova 2021 také nabízí přehled páchaných přestupků na území sociálně vyloučených lokalit v Jirkově (viz tabulka 10).

Tabulka 10: Přehled vybraných přestupků v území Nových Ervěnic, Vinařice II a Březence (2019 a 2020)

	Nové Ervěnice		Vinařice II		Březence 255	
	2019	2020	2019	2020	2019	2020
Počet událostí celkem	1356	1483	1739	1802	8	10
Přestupky proti veřejnému pořádku	369	397	225	244	0	6
Přestupky proti občanskému soužití	83	105	97	105	0	1
Přestupky proti majetku	65	90	83	53	0	0
Zákon o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek	5	14	26	5	0	0

Zdroj: SA města Jirkova 2021

3.4 Spolupráce obce Jirkov s ASZ v lokalitě

Počátky spolupráce mezi Agenturou pro sociální začleňování (ASZ) a městem Jirkov **sahají až do roku 2010**, kdy město poprvé projevilo zájem o řešení situace v oblasti sociálního začleňování. Proces strategického plánování začal již prvním setkáním Lokálního partnerství (LP) Jirkov v prostorách městského úřadu, které se konalo dne 22. 6. 2010 s účastí 26 osob z řad odborné veřejnosti. V této první fázi spolupráce trvala intenzivní forma podpory až do roku 2013, následující roky pak probíhala formou vzdálené podpory, která byla ukončena v srpnu 2015. Byl vytvořen první Strategický plán lokálního partnerství Jirkov 2011, který byl vyhodnocen v Evaluační zprávě lokality Jirkov 2012 společností Demografické informační centrum (DIC). V Evaluační zprávě DIC se objevuje, že spolupráce zapojených aktérů byla velmi úspěšná – plán byl nastaven adresně, osoba lokálního konzultanta byla v procesu plánování klíčová a respektu hodná, podařilo se sesíťovat všechny relevantní aktéry. Zásadním nedostatkem první fáze spolupráce byla nehotová Situační analýza (kterou měla zpracovat společnost Navreme Boheme, s.r.o.), jež měla být zásadním, vstupním analytickým dokumentem a její absence způsobila zpoždění v začátcích strategického plánování. Město Jirkov začalo krátce po vstupu ASZ také komunitně plánovat, což v zásadě zapříčinilo několika letou pauzu ve spolupráci – témata se na schůzkách často dublovala a tak bylo LP a komunitní plánování sjednoceno. Bohužel tato skutečnost byla v rozporu se zapojením města do Koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám. Vedení města ale nakonec zapojení do KPSVL odhlasovalo a jednotná platforma se tak opět rozdělila.

Stávající plán je pak výsledkem spolupráce obou aktérů v režimu KPSVL, který se datuje od dubna 2018. Memorandum o spolupráci bylo oficiálně uzavřeno 7. 3. 2018. Při znovu zahájení spolupráce byla výzkumným týmem ASZ zpracována Vstupní analýza města Jirkov (Sál, Vepřková, 2018), na základě tohoto dokumentu lokální konzultant aktualizoval síť relevantních aktérů Lokálního partnerství. Jeho členy byly jak zástupci města, tak zástupci neziskových a příspěvkových organizací, základních škol, Policie ČR, Městské policie, Úřadu práce ČR, atd. Seznam členů LP je uveden v SPSZ Jirkov. V rámci této spolupráce se řeší

primárně oblasti **bezpečnosti, dluhové problematiky a také rodiny a sociálních služeb**. Nestandardně chybí oblast bydlení, která byla součástí předešlého plánu.

V současné době je spolupráce Jirkova s ASZ stále ve formě Intenzivní komplexní podpory, aktuálně zde probíhá příprava návazného strategického dokumentu v oblasti sociálního začleňování, který by byl platným i pro dotační období Evropských strukturálních fondů 2021 – 2027. Agentura kromě dvou SPSZ a Vstupní analýzy 2018 pomohla zpracovat Místní komunikační plán 2020 a Situační analýzu 2021.

4 Zadání a cíle evaluace a metodologie

Pro zhodnocení výsledků spolupráce obcí s Agenturou pro sociální začleňování byla zvolena dopadová evaluace založená na zjišťování dopadů uskutečněných intervencí. Dopady vznikají přímým i nepřímým působením výstupů realizovaných opatření. Existence dopadů je zkoumána pomocí evaluačních ukazatelů. Evaluační ukazatele jsou měřitelné indikátory, jejichž pomocí je zjišťováno, jaká změna (dopad) byla způsobena prostřednictvím realizovaných opatření. Evaluační ukazatele mohou být kvantitativní i kvalitativní povahy a jsou vytvářeny na základě expertních znalostí ASZ o jednotlivých tematických oblastech. Pro formulování evaluačních ukazatelů byla využita logika teorie změny (Rukověť evaluátora, ASZ, 2018). Východiskem teorie změny je strategický plán sociálního začleňování evaluované obce, který je analyzován logikou zachycenou níže ve schématu 1. Každé opatření nemusí, a obvykle nemá, svůj unikátní dopad. Často má více opatření jeden společný dopad.

Schéma 2: Postup při stanovování dopadů intervencí

V úvodní fázi evaluace lokality je vytvářen evaluační design, do něhož jsou zaneseny strategické a obecné cíle ze SPSZ, opatření, kterými jsou dosahovány, jejich výstupy a očekávané dopady spolu s evaluačními ukazateli. Realizované a nerealizované výstupy jsou zjišťovány za pomoci lokálního konzultanta či místních aktérů a dopady jsou definovány s ohledem na specifický kontext lokální situace. V případě některých intervencí – typicky u posilování kapacit sociálních služeb – zůstáváme při formulování dopadů spíše na úrovni výstupů, neboť zjišťování dopadů by vyžadovalo využití výrazně robustnějších výzkumných metod, než umožňuje evaluační proces v ASZ.

Při evaluaci ve městě Jirkov, která probíhala od září do prosince 2021, byly využity následující **výzkumné metody a techniky**:

- **desk research** - sekundární analýza dostupných dokumentů
- **telefonické rozhovory** s místními institucionálními aktéry:
 - velitel Městské policie Jirkov
 - vedoucí terénní pracovník pro uživatele drog Světlo Kadaň z.s.
 - vedoucí SAS Jirkov Charita Most
- **polo-strukturované rozhovory** s místními institucionálními aktéry:
 - lokální konzultantka

- manažerka SPSZ a koordinátorka sociálních služeb
- ředitelka Centra sociálních služeb Jirkov - Armáda spásy
- vedoucí přímé práce NZDM Fontána
- vedoucí terénní pracovnice Světlo Kadaň z.s.
- vedoucí sociální poradny Jirkov a vedoucí úseku kvality MěÚSS Jirkov
- **analýza dat**
 - z veřejně přístupných zdrojů (*mapa nezaměstnanosti, mapa exekucí, mapa kriminality, data MPSV, GŘ ÚP, ČSÚ*)
 - poskytnutá místními aktéry (Centrum sociálních služeb Armády spásy, SAS Charita Most, sociální poradna MěÚSS Jirkov)

4.1 Evaluační otázky a evaluační kritéria

Jak již bylo uvedeno výše, účelem evaluace je posoudit míru naplnění cílů specifikovaných v SPSZ 2018 – 2021 a také dopady implementovaných opatření na cílovou skupinu. Posouzení dopadů není možné bez detailní analýzy jednotlivých opatření, resp. projektů, vždy s ohledem na jejich adresnost, relevanci a konzistenci vůči potřebám cílové skupiny, s ohledem na koordinaci s ostatními aktéry, a také s ohledem na podporu synergií relevantních pro podporu osob ohrožených sociálním vyloučením. Evaluace zároveň přihlíží na prosazení změny v oblasti sociálních (integračních) politik v lokalitě, včetně zhodnocení činnosti lokálního partnerství a podpory obdržené od ASZ. Klíčové otázky, které navigují evaluaci, jsou strukturovány takto:

Dopady, resp. konsekvence přijatých opatření

- Vytvořila či přispěla opatření k dosažení dopadů v krátkodobém, střednědobém a případně dlouhodobém horizontu?
- Které partikulární aspekty opatření přispěly k prosazení změn (pozitivních i negativních) v životě osob ohrožených sociálním vyloučením?
- Komu dopady opatření pomohly, jakým způsobem a za jakých okolností?
- Objevily se nějaké rozdíly v dopadech opatření na různé věkové, etnické či genderové skupiny osob?
- Lze realizovaným opatřením připsat dosažené změny?
- Objevily se nějaké nezamýšlené dopady (pozitivní a negativní) opatření, např. dopady na vztahy mezi příjemci a osobami, které nebenefitovaly z implementace opatření?
- Jaký byl vliv ostatních faktorů (nad rámec jednotlivých opatření), které ovlivnily dosažení cílů?
- Jaké další investice jsou vyžadovány pro to, aby byla zajištěna udržitelnost výsledků dosažených v rámci opatření?

Adresnost a relevance

- Adresují opatření skutečné potřeby cílové populace osob?
- Byla opatření vhodně nastavena pro to, aby adresovala potřeby osob nejvíce ohrožených sociálním vyloučením?

Konzistence

- Je rozsah opatření z pohledu kapacit služeb konzistentní s potřebami osob ohrožených sociálním vyloučením v dané lokalitě?

Koordinace

- Změnila se koordinace mezi aktéry implementujícími jednotlivá opatření v dané lokalitě?
- Zapojily se domácnosti ohrožené sociálním vyloučením do (jiných) aktivit/opatření zaměřených na jejich podporu?

Udržitelnost

- Jaké jsou hlavní faktory (interní i externí), které pozitivně či negativně ovlivní udržitelnost opatření?

Klíčové otázky, které navigují evaluaci v oblasti hodnocení **lokálního partnerství a podpory obdržené od ASZ**, jsou následující:

- Jaké bylo očekávání klíčových aktérů od Lokálního partnerství?
- Jak klíčoví aktéři hodnotí proces přípravy SPSZ?
- Jak klíčoví aktéři hodnotí podporu poskytovanou ASZ? Jak spolupracují?
- Jaké hlavní úsilí nyní vyvíjí obec v oblasti přístupu k sociální problematice a sociálnímu vyloučení?
- Jak klíčoví aktéři hodnotí celkovou užitečnost SPSZ?
- Podařilo se zachytit všechny relevantní aktéry a zahrnout je do spolupráce?
- Měla jejich spolupráce efekt ve smyslu nových projektů nebo zvýšení kapacity již existujících?
- Je spolupráce udržitelná do budoucna?

Analytická část (kap. 6 – Hlavní zjištění) je členěna dle jednotlivých evaluačních kritérií, kde v jednotlivých podkapitolách evaluace usiluje o zodpovězení otázek uvedených výše.

4.2 Limity evaluace

Evaluace dopadů spolupráce ASZ a obcí se sociálně vyloučenými lokalitami naráží na několik zásadních limitů. Některé z nich jsou obecnými metodologickými problémy evaluace sociálních jevů, jiné se týkají specifík práce ASZ.

Specifickými omezeními vyplývajícími z povahy ASZ jako organizace a její činnosti, která jsme zmiňovaly již v předchozí kapitole, je zejména rozpor mezi tím, že **primární cílovou skupinou ASZ je obec a místní institucionální aktéři**, avšak zvolená evaluační metoda šetří dopady intervencí na sociálně vyloučené osoby, kteří jsou pro ASZ sekundární, tedy nikoliv bezprostřední, cílovou skupinou. Již z tohoto východiska vyplývá, že činnost ASZ může mít pouze **zprostředkovaný vliv na vznik dopadů** v sociálně vyloučených lokalitách. Zásadní roli v jejich uskutečnění má aktivita místních aktérů, kterou může ASZ podpořit, nemůže ji však zastoupit.

Problémem pro aplikaci dopadové evaluace je rovněž skutečnost, že strategické plány sociálního začleňování mnohdy nejsou vytvořeny ve vhodné logické struktuře, která by implikovala očekávané dopady. S tím souvisí také **absence průběžného monitoringu výstupů a sběru potřebných dat** a informací pro hodnocení změn stavu sociálního vyloučení či postupu průběhu sociální integrace.

Zároveň musíme vzít úvahu také komplexní povahu sociálního problému, jímž je sociální vyloučení. Do jeho vývoje, stejně jako obecně do vývoje společnosti, silně **intervenuje velké**

množství vnějších faktorů, které ASZ, ale ani obce a jejich obyvatelé nemohou nijak ovlivnit. K vnějším intervenujícím faktorům můžeme přiřadit i **systémové nastavení** jednotlivých politik státu, které determinuje možnosti řešení různých aspektů sociálního vyloučení. Další důležitou skutečností, kterou musíme mít na mysli při hodnocení spolupráce obcí s ASZ, je to, že integrační procesy jsou dlouhodobé povahy a jejich výsledky se projevují až po delší době, od intervencí tedy nelze očekávat okamžitý dopad a změny v sociálně vyloučených lokalitách.

Jiný limit prováděné evaluace představuje **nedostatek dostupných relevantních dat** takřka ve všech oblastech intervencí, a to především dat vztažených k malým územním jednotkám a k identifikovaným sociálně vyloučeným lokalitám. Data, která jsou poskytována místními aktéry, pak mívají různou strukturu, obsah i validitu. Navíc je obvykle nelze ověřit z jiných zdrojů.

S ohledem na uvedená obecná i specifická metodologická omezení je při evaluaci kladen důraz na **kvalitativní zkoumání**, které umožní podat hlubší kontextuální hodnocení dopadů intervencí a vytvořit co nejvěrnější obraz stavu lokality.

5 Evaluované priority a cíle SPSZ

Tabulka 11 je věnovaná přehledu plnění cílů SPSZ 2018 – 2021. V tabulce je uvedeno, nakolik byl daný cíl plněn a jaké byly relevantní okolnosti plnění.

Tabulka 11: Priority a cíle evaluované na základě tematického zúžení

Oblast BEZPEČNOST

1. Priorita	Vyšší úroveň vnímaného bezpečí v rámci sociálně vyloučených lokalit
1.1 Obecný cíl	<i>Do roku 2021 snížit počet přestupků proti občanskému soužití</i>
1.1.1 Specifický cíl (opatření)	<i>Zajištění činnosti 6 APK jako preventivního prvku v problémových lokalitách města Jirkov</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	Od 1. 7. 2019 je v činnosti projekt reg.č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0011363 s názvem Asistenti prevence kriminality v Jirkově . Projekt má za cíl předcházet např. sousedským sporům, přestupkům proti veřejnému pořádku, vandalismu; APK mají zesilovat vymahatelnost práva v SVL. V projektu vzniklo 6 pracovních pozic. Dotazovaní institucionální aktéři hodnotí tento počet APK jako dostačující, ačkoliv si dokáží v budoucím programovém období představit uplatnitelnost i vyššího počtu asistentů. APK jsou v Jirkově všeobecně dobře přijímáni. Každý den APK hlídají ZŠ a MŠ, se kterými spolupracují. Obcházejí své rajóny, hlídají místa, kde vznikají černé skládky, provádí dohled nad znečišťováním veřejného prostranství, v současné době také hlídají nošení roušek a dodržování hygienických opatření v důsledku šíření nemoci covid-19. Projekt má být ukončen k datu 30. 6. 2022.
2.1 Obecný cíl	<i>Přispět ke zmírnění napětí mezi stávajícími obyvateli a nově příchozími</i>
2.1.1 Specifický cíl (opatření)	<i>Zřízení pozice 2 komunitních pracovníků za účelem aktivizace obyvatel SVL</i>

2.1.2 Specifický cíl (opatření)	Zřízení pozice „správce lokality“, jako stmelujícího prvku v rámci sousedství
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ne	<p>Pozice 2 komunitních pracovníků nevznikla. Specifický cíl měl být naplněn prostřednictvím projektu Charity Most – ten se však nepodařilo úspěšně naplnit a podat (odchod pracovnice).</p> <p>Pozice „správce lokality“ rovněž nevznikla, funkci dublovaly Veřejně prospěšné práce. Mimo úklid nebylo jasné, jak vyplnit pro tuto pozici osmi hodinovou pracovní dobu. Správce měl v podstatě zastupovat funkci „domovníka preventisty“. Měla to být osoba, jež v lokalitě bydlí, je schopná vytvářet komunitní aktivity a spolupracovat s APK. Myšlenka nicméně zůstává a je v plánu pozici zohlednit v nadcházejícím Strategickém plánu.</p>

Oblast DLUHY

1. Priorita	Snížení počtu zadlužených obyvatel
1.1 Obecný cíl	Do roku 2021 zajistit obyvatelům města Jirkov rozšíření možností pro řešení svého zadlužení
1.1.1 Specifický cíl (opatření)	Posílení dluhového poradenství – reakce na zvyšující se poptávku bezplatného přístupu k insolvenční – navýšení okamžité kapacity dluhové poradny o 4 klienty
1.1.2 Specifický cíl (opatření)	Zajištění služeb bezplatné právní poradny pro potřeby cílové skupiny (četnost 1x týdně 4 hodiny)
1.1.3 Specifický cíl (opatření)	Zvýšení prezentace možnosti dluhového poradenství včetně informační kampaně.
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	<p>Specifické cíle 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3 jsou součástí projektu Cesta z dluhů v Jirkově, reg.č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0011544, realizátorem projektu je Městský ústav Sociální služeb Jirkov. Projekt je úspěšně realizován od července 2019, končit by měl v červnu 2022.</p> <p>Projekt vznikl jako rozšíření stávajícího Odborného sociálního poradenství. Zaměřuje se na řešení nepříznivých sociálních situací osob sociálně vyloučených či tímto ohrožených ve městě Jirkov</p> <p>V rámci tohoto projektu jsou zřízeny 2 nové poradenské ambulance a to v ulici Krušnohorská 1675 a Ervěnická 1147. V rámci projektu je také rozšířeno právní poradenství a nově je dostupná bezplatná pomoc a podpora formou mediace pro cílovou skupinu projektu.</p> <p>Indikátory a klíčové aktivity jsou plněny průběžně a řádně v termínech, lze předpokládat, že vše bude na konci projektu naplněno</p>

Oblast RODINA A SOCIÁLNÍ SLUŽBY

1. Priorita	Aktivizace obyvatel SVL k řešení vlastní sociální situace
1.1 Obecný cíl	<i>Do roku 2021 zajistit dostatek pozitivních vzorů v okolí</i>
1.1.1 Specifický cíl (opatření)	<i>Realizace workshopů a prezentace aktivit pro CS, prezentace dobrých vzorů v médiích, využití obyvatel ze SVL pro prezentaci jejich životních příběhů a úspěchů</i>
1.1.2 Specifický cíl (opatření)	<i>Kvalitativní zlepšení prezentace/informovanosti o možnostech dluhového poradenství, navýšení preventivního programu na školách směrem k finanční gramotnosti dětí</i>
1.1.3 Specifický cíl (opatření)	<i>Zlepšení informovanosti o tématech zdravého životního stylu a preventivních programů zaměřených na problematiku závislosti.</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	Specifický cíl 1.1.1 byl realizován úspěšně prostřednictvím populární akce „Viděn v ulicích“, dále probíhá např. tvoření adventních věnců. Další menší akce byly uskutečněny Charitou Most a Světlem Kadaň z.s. Specifické cíle 1.1.2 a 1.1.3 jsou součástí preventivních programů organizovaných Městskou policií Jirkov.
1.2 Obecný cíl	<i>Vytvořit podmínky pro aktivní řešení vlastní nepříznivé sociální situace v oblasti bydlení</i>
1.2.1 Specifický cíl (opatření)	<i>Do roku 2021 zajistit dostupné azylové bydlení pro vícečetné rodiny nebo rodiče se sníženou pohyblivostí</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ne	Specifický cíl 1.2.1 bohužel nebyl zrealizován, Azylové domy Armády spásy zůstaly v obvyklém režimu – pro jednotlivce a pro matky s dětmi; nápad na rozšíření, včetně bezbariérového přístupu, zůstává však na další období.
1.3 Obecný cíl	<i>Vytvořit podmínky pro aktivní řešení vlastní nepříznivé situace</i>
1.3.1 Specifický cíl (opatření)	<i>Do roku 2021 navýšit kapacitu SAS o 7 rodin/rok</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	Specifický cíl 1.3.1 byl naplněn skrze Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi v Jirkově , reg. č.: CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0011553 . Všechny indikátory i klíčové aktivity projektu byly naplněny, kapacita byla rozšířena.
1.4 Obecný cíl	<i>Do roku 2021 rozšířit aktivity zaměřené na upevnění vhodných návyků, získání nových zkušeností a prezentaci pozitivních vzorů</i>
1.4.1 Specifický cíl (opatření)	<i>Realizace 6 víkendových resocializačních pobytů pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	Resocializační pobyty má v gesci OSPOD a Městská policie.. Situaci mírně zkomplikovala pandemie covid-19, ale i přesto se podařilo uskutečnit plánovaný počet pobytů.
1.5 Obecný cíl	<i>Do roku 2021 zajistit podmínky pro účelné trávení volného času dětí a mladistvých ohrožených sociálním vyloučením</i>
1.5.1 Specifický cíl (opatření)	<i>Zřízení NZDM s plánovanou kapacitou 24 osob ve vyloučené lokalitě Nové Ervěnice, za účelem prevence sociálně patologických jevů, upevňování</i>

	<i>respektovaných hodnot, zvyšování kompetencí jednotlivců z cílové skupiny</i>
<i>1.5.2 Specifický cíl (opatření)</i>	<i>Zajištění pravidelné nabídky trávení volného času formou přípravné futsalové ligy, která se bude konat každou neděli po dobu 36 měsíců, pro 20 dětí a mladistvých</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
ano	<p>Specifický cíl 1.5.1 byl naplněn v projektu IROP, reg. č. CZ.06.2.56/0.0/0.0/18_103/0010461, díky němuž se podařilo rekonstruovat a upravit objekt a pořídit vybavení pro zajištění provozu zařízení s vazbou na poskytované služby (NZDM) za účelem vytvoření zázemí pro tyto služby a rozšíření služeb nízkoprahového zařízení pro děti a mládež a ve městě Jirkov s cílem zvýšit kvalitu a dostupnost těchto služeb, které povedou k sociální inkluzi. Realizátorem projektu je Armáda spásy z.s. Jedná se o stavební úpravy objektu občanského vybavení č. p. 1146, na p. p. č. 2416, k. ú. Jirkov, výměra 789 m². Objekt se nachází v Ervěnické ulici v Jirkově, který byl dříve využíván jako kulturní dům. Po realizaci projektu bude představovat nové Centrum služeb Jirkov. Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež v Nových Ervěnicích poskytuje ambulantní a terénní služby dětem ve věku od 6 do 15 let ohroženým společensky nežádoucími jevy. Cílem zařízení bude zlepšit kvalitu jejich života předcházením nebo snížením sociálních a zdravotních rizik souvisejících se způsobem jejich života.</p> <p>Specifický cíl 1.5.2 – pravidelně konaná futsalová liga – je v gesci Městské police a je průběžně naplňován; ačkoliv jej mírně narušila pandemie a s ní související vládní opatření, daří se zapojovat minimálně 20 dětí a mladistvých.</p>
<i>1.6 Obecný cíl</i>	<i>Do roku 2021 zajistit nabídky preventivních programů pro žáky jirkovských ZŠ</i>
<i>1.6.1 Specifický cíl (opatření)</i>	<i>Rozšíření preventivního programu pro žáky ZŠ formou Ajaxova zápisníku pro 500 dětí (250 v druhých a 250 v třetích třídách ZŠ) ročně na 3 roky</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
částečně	Tato aktivita se v lokalitě osvědčila, nejprve byla v gesci Státní policie, nyní ji praktikuje Městská policie. Situaci opět zkomplikovala pandemie – v současné době je podpořeno asi 75 % z plánovaného počtu dětí.

Z přehledu evaluovaných priorit a cílů SPSZ 2018-2021 je patrné, že až na pár výjimek se podařilo naplnit naprostou většinu cílů, tak jak je definuje SPSZ. V této části je rovněž třeba zmínit, že některé obecné cíle jsou v návrhové části SPSZ definovány spíše v rovině výstupů, s nemožností objektivně postihnout dopady. Specifické cíle pak mnohdy kopírují cíle obecné, respektive je více rozvádí právě do roviny výstupů. Rovina dopadů se v oblasti Rodina a sociální služby promítla do formulace priority. SPSZ Jirkov je velmi strukturovaný a propracovaný dokument, vhodně přizpůsobený současným trendům v strategickém plánování integračních aktivit.

6 Hlavní zjištění

V SPSZ 2018 – 2021 nejsou jednoznačně definovány očekávané dopady nastavených opatření. Při jejich formulaci bylo vycházeno z analytické části SPSZ a z pojmenování jednotlivých priorit. Na základě těchto oblastí a v kontextu charakteru nastavených opatření byly definovány **4 následující dopady**:

- Vyšší úroveň vnímaného bezpečí v rámci sociálně vyloučených lokalit,
- Snížení počtu zadlužených obyvatel,
- Obyvatele SVL přistupují aktivně k řešení vlastní sociální situace,
- Snížení rizikového chování mladistvých.

Podrobné **propojení cílů definovaných v SPSZ, výstupů plánovaných opatření a definovaných dopadů** je ilustrováno v následujících schématech.

Schéma 3: Oblast BEZPEČNOST – cíle, výstupy, dopady

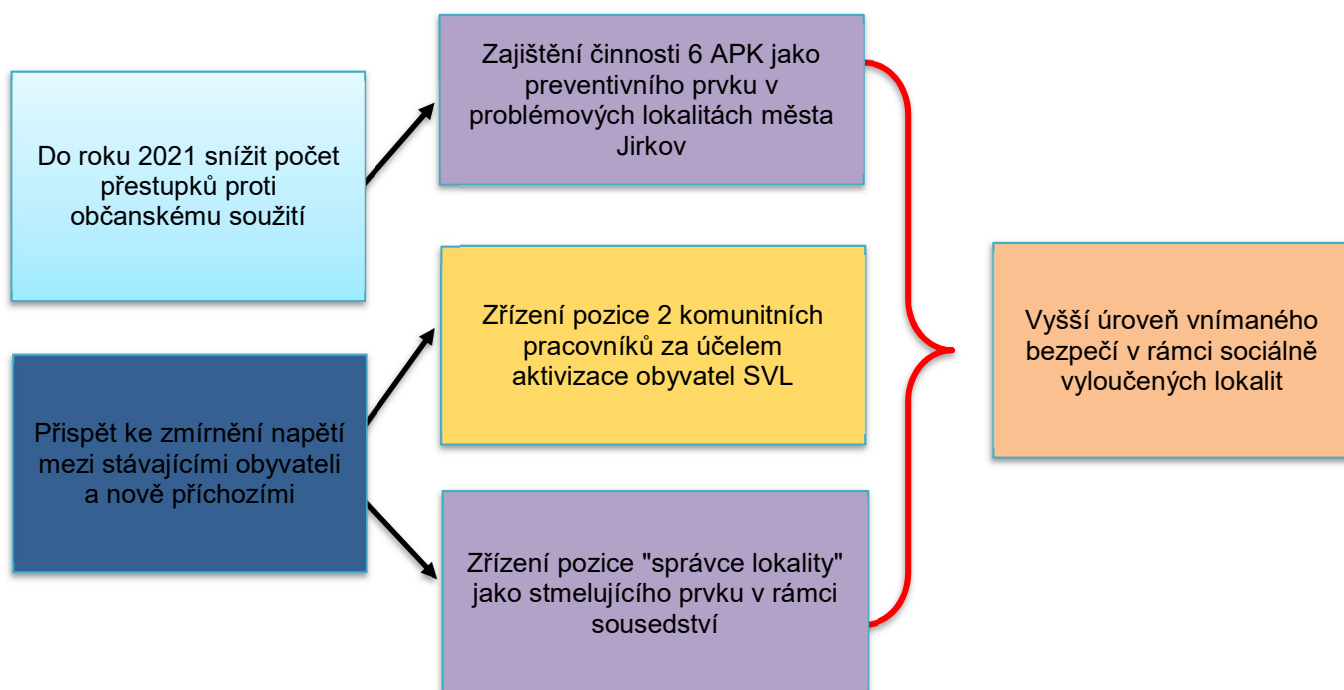

Schéma 4: Oblast DLUHY – cíle, výstupy, dopady

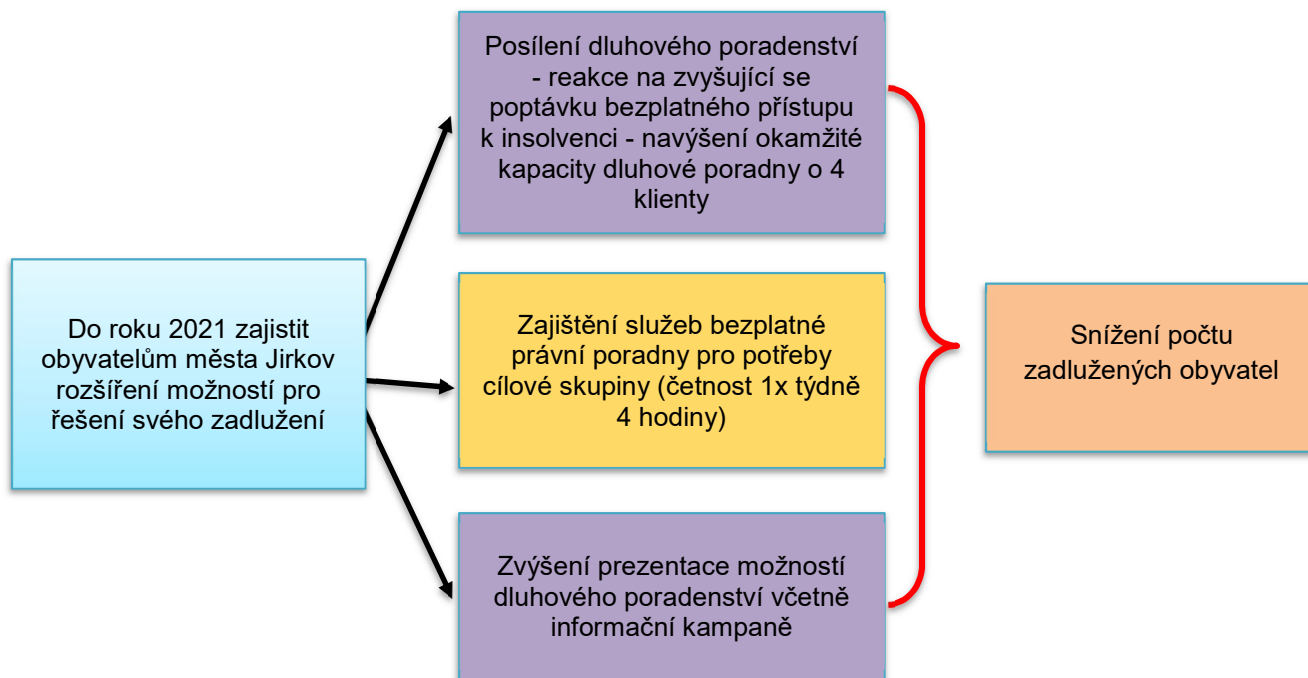
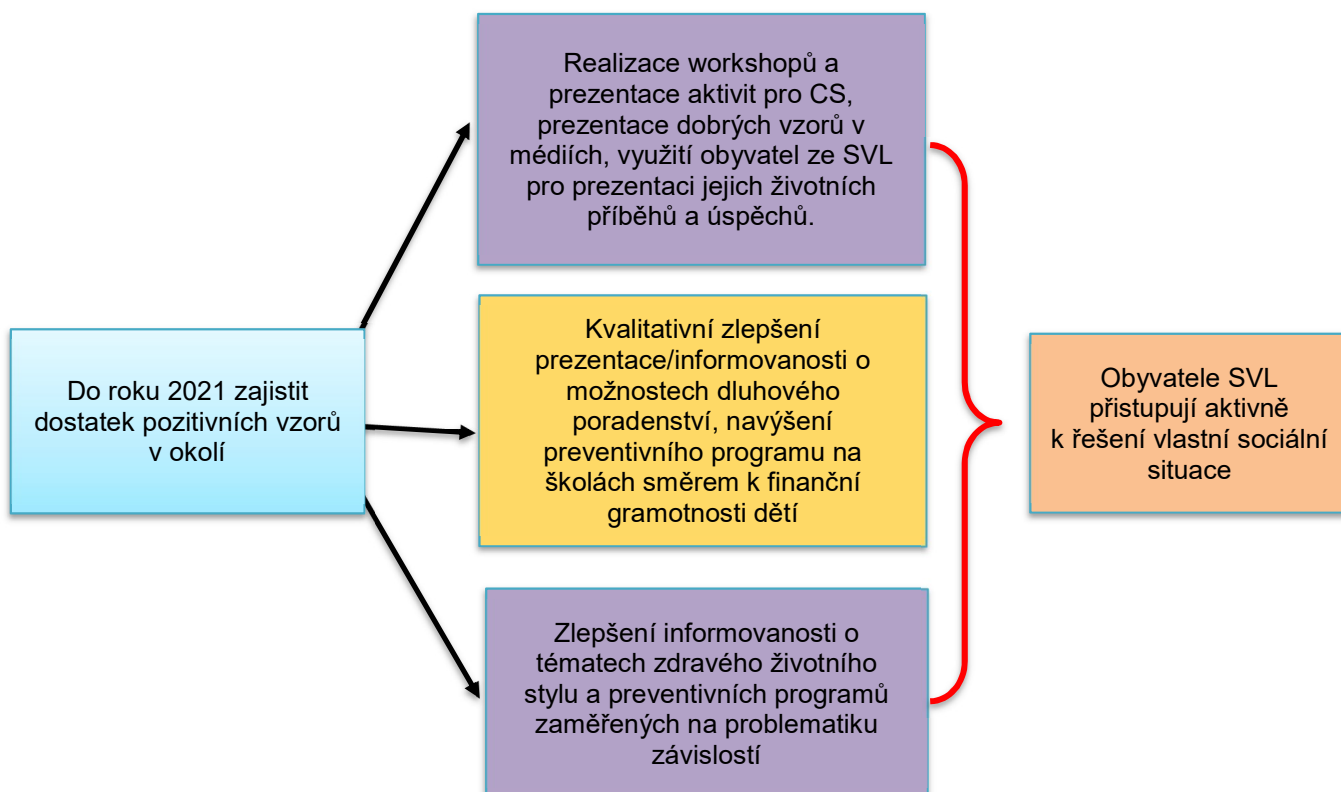
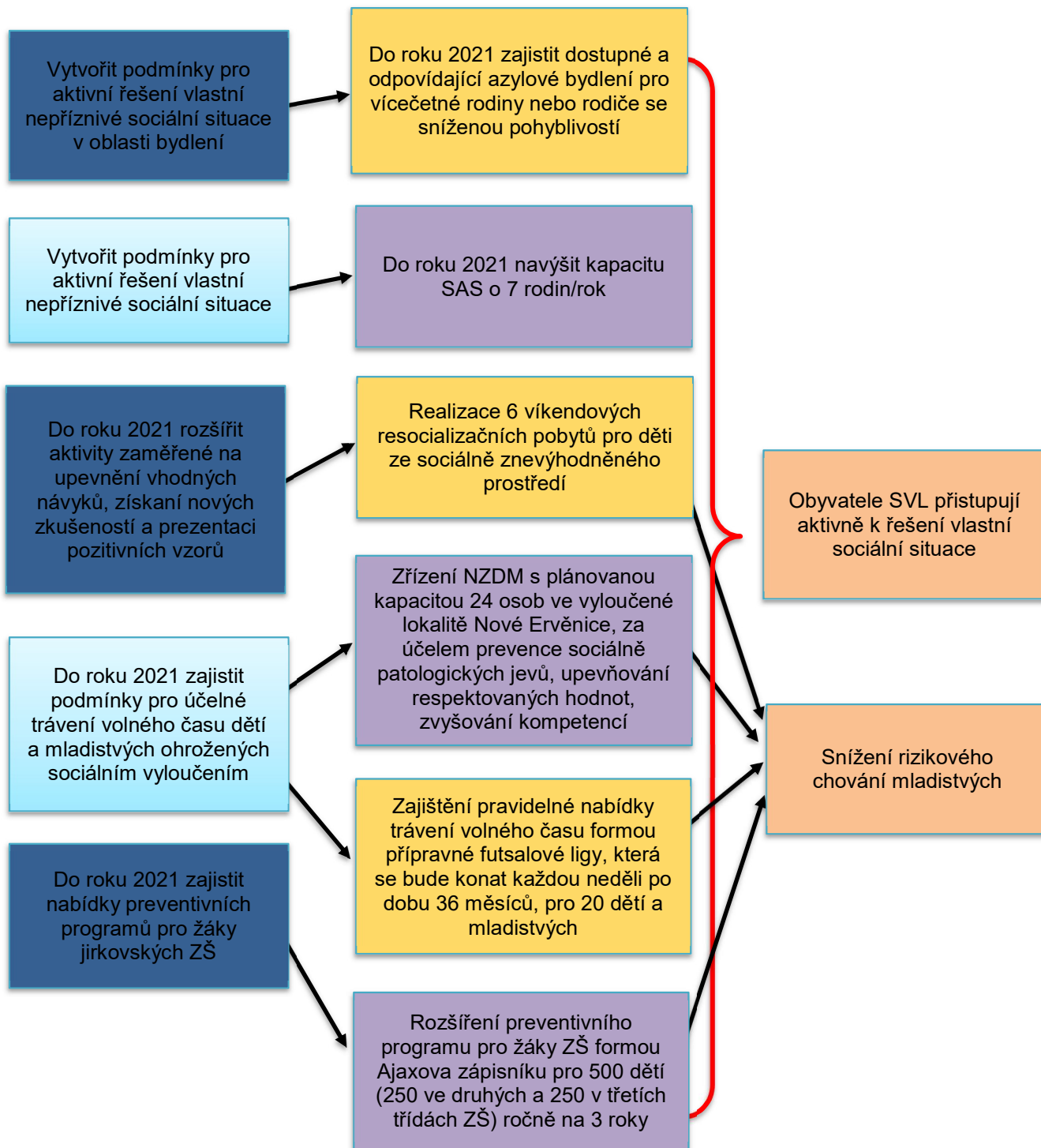

Schéma 5: Oblast RODINA A SOCIÁLNÍ SLUŽBY – cíle, výstupy, dopady

6.1 Dopady evaluovaných opatření podle SPSZ a jejich zhodnocení

Tabulka 11 ukazuje, že se v průběhu období 2018 – 2021 dařilo v Jirkově naplňovat cíle stanovené v SPSZ. Je důležité zmínit, že většina projektů a evaluovaných aktivit jsou stále v realizaci. Jirkov začínal v zapojení do KPSVL později, než většina lokalit, projekty startovaly až v roce 2019.

Aktéry naplňování opatření SPSZ byly **nestátní neziskové organizace, Městský úřad Jirkov, Městská policie Jirkov a příspěvková organizace Městský ústav sociálních služeb Jirkov.**

Evaluační zpráva se proto věnuje popisu jednotlivých evaluovaných aktérů a jejich projektům (službám), včetně popisu jejich výstupů a výsledků, které budou dále zhodnoceny v kontextu jejich očekávaných dopadů. Výčet relevantních projektů nabízí tabulka 12.

Tabulka 12: Přehled plánovaných projektů podpořených v rámci výzev KPSVL – SPSZ Jirkov 2018 – 2021

Oblast	Poskytovatel/Garant	Služba (projekt)	Zdroj
Bezpečnost	MP Jirkov, Město Jirkov	1.1 6 APK Asistenti prevence kriminality v Jirkově, reg.č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0011363	OPZ
Bezpečnost*	NNO – Charita Most*	2.1 2 komunitní pracovníci za účelem aktivizace obyvatel SVL*	OPZ
Dluhy	Městský ústav sociálních služeb Jirkov	1.1 Posílení dluhového poradenství Projekt Cesta z dluhů, reg.č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0011544	OPZ
	MěÚSS Jirkov	1.2 Zajištění služeb bezplatné právní poradny Projekt Cesta z dluhů, reg.č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0011544	OPZ
	MěÚSS Jirkov	1.3 Prezentace možností dluhového poradenství Projekt Cesta z dluhů, reg.č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0011544	OPZ
Rodina a sociální služby	NNO – Charita Most	3.1 Navýšit kapacitu SAS SAS pro rodiny s dětmi v Jirkově, reg.č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0011553	OPZ
Rodina a sociální služby	NNO – Armáda spásy	5.1 Zřízení NZDM CZ.06.2.56/0.0/0.0/18_103/0010461	IROP

* Projekt se nepodařilo realizovat.

6.1.1 Popis relevantních aktérů (včetně projektů podpořených v rámci KPSVL) v oblasti sociálních služeb

1) Armáda spásy v České republice, z.s. (AS)³

AS je charitativní organizace, zároveň mezinárodní hnutí a evangelikální součást všeobecné křesťanské církve. Konkrétní práce v jednotlivých městech, kde Armáda spásy působí, zahrnuje oblast duchovní i sociální. Duchovní práce je soustředěna do tzv. sborů, v jejichž čele stojí důstojníci Armády spásy. Jednotlivá sociální zařízení jsou vedena zahraničními i českými odborníky. Sociální práce zahrnuje např. péči o bezdomovce, staré a nemocné občany, matky s dětmi, děti a mládež, ale i další formy pomoci podle aktuálních potřeb.

V Jirkově působí AS od 1. 1. 2014 a provozuje zde Centrum sociálních služeb, které konkrétně zahrnuje:

- Azylový dům pro matky s dětmi,
- Azylový dům pro muže a ženy,
- Noclehárnu,
- **Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Fontána,**
- Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi Jonatán.

AS úzce spolupracuje s městem Jirkov, městem Chomutov i ostatními institucemi, které se mohou podílet na vyřešení nepříznivé situace klienta (probační a mediační služba, úřad práce, školy a školská zařízení, PČR a ostatní neziskové organizace).

Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež Fontána

Nízkoprahové zařízení zajišťuje nabídku společensky žádoucího naplnění volného času v bezpečném prostoru klubu pro děti a mládež ve věku od 6 do 16 let s omezenými příležitostmi a nabízí porozumění a pomoc v obtížné životní situaci. Uživateli je tato služba poskytována zdarma. Nejčastěji řešeným tématem při intervencích je možnost poradit se/požádat o radu (vrstevnické problémy, neshody s paní učitelkou), jednání o pravidlech (porušování domovního řádu) a plnění školních povinností (pomoc s přípravou do školy). V kontaktech je s uživateli nejvíce řešena možnost poradit se/požádat o radu (např. vrstevnické vztahy, neshody s paní učitelkou) a naplňování volného času (možnost trávení času v klubu, nabídka volnočasových aktivit klubu). **V letech 2019 – 2020 byly z projektu IROP reg.č.: CZ.06.2.56/0.0/0.0/18_103/0010461 čerpány dotace na rekonstrukci a úpravu objektu v ulici Ervěnická č.p. 1146, kde bylo otevřeno NZDM s rozšířenými službami a rozšířenou kapacitou.**

³ Veškeré informace byly poskytnuty poskytovatelem nebo byly převzaty z webu <https://armadaspasy.cz/pobocky/jirkov/>

Tabulka 13: Statistické údaje služby NZDM

	2018	2019	2020	2021
Počet uživatelů	52	48	38	138
Počet intervencí	619	747	1308	1912
Počet kontaktů	279	277	155	264

Zdroj: Armáda spásy, z.s.

Azylový dům pro matky s dětmi

Azylový dům pro matky s dětmi v Jirkově poskytuje matkám s dětmi a těhotným ženám ubytování na přechodnou dobu. Zajišťujeme možnost přípravy stravy, hygieny a spolupracujeme na řešení nepříznivé životní situace spojené se ztrátou bydlení. Při poskytování služby klademe důraz na individuální přístup a podporu k samostatnosti uživatelů. Kapacita azylového domu pro matky s dětmi je 7 žen a 20 dětí.

Při kontaktech s klientkami je nejčastěji řešeno bydlení (hledání vhodného bydlení, nácvik dovedností spojených s bydlením), jednání o pravidlech (porušení domovního řádu) a hmotné zabezpečení – sociální dávky (pomoc s vyplněním žádostí o sociální dávky, komunikace s úřady, doprovod na úřady). V rámci intervencí bývá nejčastějším tématem bydlení (hledání vhodného bydlení, nácvik dovedností s bydlením spojené) a jednání o pravidlech (porušování domovního řádu).

Tabulka 14: Statistické údaje služby Azylový dům pro matky s dětmi

	2018	2019	2020	2021
Počet lůžkodnů	6008	6381	6882	4874
Počet uživatelů	88	88	73	57
Počet intervencí	682	737	745	505
Počet kontaktů	148	481	879	687

Zdroj: Armáda spásy, z.s.

Azylový dům pro muže a ženy

Cílem azylového domu je podporovat uživatele v aktivitě při zlepšování nepříznivé sociální situace a vytvářet podmínky, aby se postupně mohli začleňovat do společnosti, směřující k jejich úplné samostatnosti. Kapacita domu je 28 míst. Nejčastějším problémem, se kterým chtějí uživatelé pomoci, je řešení následného bydlení a zaměstnání, časté je také řešení zdravotního stavu.

Tabulka 15: Statistické údaje služby Azylový dům pro muže a ženy

	2018	2019	2020	2021
Počet lůžkodnů	6660	6677	6338	6865
Počet uživatelů	60	88	65	68
Počet intervencí	859	737	576	1085
Počet kontaktů	716	481	1242	591

Zdroj: Armáda spásy, z.s.

Noclehárna pro muže a ženy

Posláním sociální služby noclehárna v Centru sociálních služeb Jirkov je umožnění přenocování a umožnění hygieny (WC, sprchy) pro muže a ženy nacházející se v nepříznivé sociální situaci spojené se ztrátou bydlení. Služba je poskytována od 20 hodin do 8 hodin. Po celou dobu je přítomen pracovník v sociálních službách, od pondělí do pátku je od 7.00 přítomen sociální pracovník. V zimním období se provozní doba rozšiřuje od 18.00 do 8.00. Pracovníci běžně poskytují sociální poradenství, jehož smyslem je pomáhat, motivovat a podporovat osoby k řešení své nepříznivé situace vedoucí k trvalejšímu ubytování. Kapacita noclehárny je 10 míst. Uživatelé noclehárny nejčastěji chtějí: mít možnost někde přespat, využít hygienické zázemí.

Tabulka 16: Statistické údaje služby Noclehárna pro muže a ženy

	2018	2019	2020	2021
Počet noclehů	1300	1749	1828	1431
Počet uživatelů	57 (11 ženy)	64 (17 ženy)	76/22	58/17
Počet intervencí	859	576	42	48
Počet kontaktů	716	1242	327	427

Zdroj: Armáda spásy, z.s.

Sociálně aktivizační služba pro rodiny s dětmi Jonatán

Posláním SAS je poskytování bezplatné pomoci, podpory a poradenství rodinám s dětmi. Služba je poskytována ambulantně v Jirkově, anebo terénní formou v domácím prostředí uživatelů, a to na území města Jirkov a na vybrané části města Chomutov. Při intervencích se s uživateli nejčastěji řeší péče o děti, zajištění plnění školních povinností nebo možnost poradit se/požádat o radu (výchovné problémy s dětmi, vysvětlení úředních). Při kontaktu je s uživateli nejčastěji řešeno stejně jako v intervenci zajištění plnění školních povinností.

Tabulka 17: Statistické údaje služby SAS

	2018	2019	2020	2021
Počet uživatelů	225	130	128	178
Počet intervencí	2283	1441	1459	2265
Počet kontaktů	680	569	590	1240

Zdroj: Armáda spásy, z.s.

2) Charita Most⁴

Charita Most je samostatnou právnickou osobou zřízenou diecézním biskupem, je účelovým zařízením římskokatolické církve. Vznikla 17. února 2000. Zapsána je v rejstříku na Ministerstvu kultury. V Jirkově Charita poskytuje **Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, na které čerpala projekt z výzvy 52 OPZ.**

Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi

Cílem projektu je poskytování sociálního poradenství a preventivně předcházet rozdělení rodiny vzhledem k neutěšenému sociálnímu stavu a podpořit rodiny v jejich krizové sociální situaci a tíživé finanční situaci v doprovodu s odborným vedením a asistencí terénních a sociálních pracovníků. Pomoc těmto rodinám a jejich dětem je nabízena tak, aby daný stav byl řešen nejvhodnějšími metodami pomoci. Dílčím cílem je zlepšení vztahů mezi rodinami a jedinci žijícími v dané komunitě, podpora a pomoc při zlepšování prostředí, prevence sociálně patologických jevů.

Cílovou skupinou jsou zejména rodiny s dětmi, jedná se o rodiny, které řeší mnoho závažných problémů, od výchovy a péče o dítě, přes tíživou bytovou situaci, závažné zadlužení, až po domácí násilí, závislosti apod.

Tabulka 18: Statistické údaje služby SAS

Počty klientů sociálních služeb: 74 uzavřených smluv a 34 rodinných příslušníků, se kterými se individuálně pracovalo	108
Intervence (výkony) (období 8/2019,2020,2021)	3 999
Kontakty (období 8/2019,2020,2021)	488

Zdroj: Charita Most

⁴ Veškeré informace byly poskytnuty poskytovatelem nebo byly převzaty z webu <https://www.charita-most.cz/adresar/?s=jirkov-socialne-aktivizacni-sluzby-pro-rodiny-s-detmi>

Krátké kazuistiky:

Kazuistika č. 1:

Rodina se na sociální službu obrátila samostatně. Viděla problém v sociálním propadu, kde příčinu určila úmrtí matky svého partnera, která za svého života rodinu finančně podporovala. Partner nemůže vykonávat zaměstnání z důvodu těžké nemoci. V minulosti před onemocněním dlouhodobě pracoval a podílel se na finančním chodu domácnosti. Během pandemie, kdy neměli v domácnosti přístup na internet, se její dcera nepřihlašovala na online výuku a hrozilo jí propadnutí.

Pracovnice pomohla vyřídit sociální dávky. Z důvodu vzrůstajícího dluhu na nájmu asistovala s jednáním majitelem, kde došlo k dohodě o splátkovém kalendáři. Byl uskutečněný doprovod na komisi ve škole, kde se domluvilo doučování a zajištění pedagogicko-psychologické poradny. Matce se podařilo najít vhodné zaměstnání.

Kazuistika č. 2

Rodina se obrátila na službu z vlastní vůle. Problém spočíval ve ztrátě bydlení, kterému došlo z důvodu, že manžel přišel o zaměstnání z důvodu péče o manželku, která vážně onemocněla. Dočasně si našli bydlení u rodičů. Děti na vzniklou situaci nereagovali dobře.

Matce dětí pracovníce pomohla vyřídit invalidní důchod a otci dětí zaměstnání. Dále rodině pomohla zajistit samostatné bydlení. Během pandemie zprostředkovala online výuku.

3) Městský ústav Sociálních služeb Jirkov (MěÚSS)⁵

Městský ústav sociálních služeb Jirkov je příspěvková organizace, která je financována z více zdrojů. Zřizovatelem je město Jirkov. Zaměstnanci MěÚSS Jirkov poskytují komplex sociálních služeb klientům v trvalém i přechodném pobytu, v domě s pečovatelskou službou a klientům v terénu.

Posláním organizace je prostřednictvím služeb rozvíjet, podporovat a zachovat důstojný život klientů. Všechny služby jsou poskytovány s důrazem na individuální potřeby klientů, zachování jejich dovedností a s respektem k jejich životním postojům.

MěÚSS Jirkov poskytuje pobytové služby, terénní služby (konkr. pečovatelská služba) i ambulantní služby (konkr. Odborné sociální poradenství; je poskytováno i terénní formou).

Mezi pobytové služby, které poskytuje MěÚSS patří:

- Domov pro osoby se zdravotním postižením
- Domov pro seniory
- Domov se zvláštním režimem
- Odlehčovací služby

⁵ Veškeré informace byly poskytnuty poskytovatelem nebo byly převzaty z webu <https://www.jirkov.cz/mesto/organizace-zrizene-mestem/mestsky-ustav-socialnich-sluzeb-jirkov-po-meuss/>

Odborné sociální poradenství (OSP)

„Sociální poradenství je ambulantní a terénní sociální služba, která je určena pro osoby ve věku od 15 let, kteří jsou v krizi, žijící v sociálně vyloučených komunitách, jsou komerčně zneužívané. Také pro osoby, které vedou rizikový způsob života nebo jsou tímto způsobem života ohroženy, osoby se zdravotním postižením a seniory. Cílem služby je pomoci zlepšit tíživou sociální situaci klientům, kteří ji sami chtějí řešit a usilovat o to, aby znali svá práva a povinnosti nebo byli schopni vyjádřit své potřeby či hájit své oprávněné zájmy (MěÚSS, [online], cit. 2021-01-31).“ Sociální poradna sídlí v prostorách MěÚSS Jirkov na adrese U Dubu 1562, Jirkov. **V rámci projektu OPZ Cesta z dluhů bylo OSP rozšířeno o dluhové poradenství.** Následující informace se týkají pouze projektu Cesta z dluhů v Jirkově, reg. č. CZ.03.2.60/0.0/0.0/16_052/0011544, který je pro evaluační šetření relevantní.

Projekt se zaměřuje na řešení nepříznivých sociálních situací osob sociálně vyloučených či tímto ohrožených ve městě Jirkov a to podporou sociální služby rozšiřující svou kapacitu v oblasti odborného sociálního poradenství zaměřeného na dluhy. Dále rozšířením bezplatného právního poradenství, mediací a vzděláváním za účelem zvýšení uplatnitelnosti těchto osob ve společnosti a na trhu práce. V rámci tohoto projektu jsou zřízeny 2 nové poradenské ambulance, a to v ulici Krušnohorská 1675 a Ervěnická 1147. V rámci projektu je také rozšířeno právní poradenství a nově je dostupná bezplatná pomoc a podpora formou mediace pro cílovou skupinu projektu.

Dluhové poradenství se zaměřuje na:

- Předluženost, exekuce, dluhy, pomoc se sepsáním a podáním návrhu na povolení oddlužení, podpora v průběhu insolvenčního řízení, pomoc s komunikací s exekutory a věřiteli, vzdělávat klienty a širší veřejnost v dluhové problematice realizované prostřednictvím konzultací, přednášek, odborných seminářů, diskuzí a cvičení);
- Zásadní prvkem je také tzv. finanční gramotnost, finanční poradenství;
- Je akreditovanou osobou u Ministerstva spravedlnosti ČR, číslo akreditace AO-018_2017.

Tabulka 19: Statistické údaje Dluhového poradenství

	Od 1. 7. 2019 do 30. 6. 2021
Počet klientů	226
Počet kontaktů	695
Počet intervencí/výkonů	4226

Zdroj: MěÚSS

Tabulka 20: Rozklad výkonů podle typu poradenství – Projekt Cesta z dluhů

Výkon	Počet výkonů
Bydlení	13
Doprovod, asistence jednání s institucemi, úřady	48
Finanční a majetková oblast	1627
Mediace - odborník	63
Ochrana práv	1343
Osobní a ostatní doklady	55
podpora FPRG	244
Právní poradenství - odborník	128
Rada, podpora samostatnosti, seberealizace, setrvání v přirozeném prostředí	91
Rodičovské kompetence a povinnosti	463
Sociální dávky a jiné výhody	54
Zdraví a bezpečí	18
zpracování návrhu na povolení oddlužení	36
Zprostředkování navazujících služeb	43

Zdroj: MěÚSS

Kazuistiky:

Paní Kateřina (anonymizované jméno), žena 29 let

S paní Kateřinou spolupracujeme od listopadu 2019. Paní Kateřina nás oslovila za účelem pomoci v řešení její nepříznivé finanční situace, a to v souvislosti s neschopností hradit své závazky, které vznikly neuváženými půjčkami v nelehkém období klientky. Paní Kateřina je žena v produktivním věku, která dlouhodobě žila v nespokojeném vztahu, který se rozhodla ukončit. Se svým bývalým partnerem vychovávají 7letého syna, a to principem střídavé péče na základě písemné dohody. Paní Kateřina působila na první konzultaci velmi uzavřeně. V rámci prvotního mapování jsme se soustředili na potřeby klientky. V komunikaci s klientkou se velmi osvědčila technika aktivního naslouchání, a to v souvislosti se základní stabilizací klientky.

Paní Kateřina uvedla, že se velmi obává exekucí a tato situace ji velmi trápila. V rámci systematickosti práce s klientkou byla nastavena podpora v oblasti řešení dluhové problematiky s důrazem na orientaci v exekučním řízení a zmapováním závazků paní Kateřiny. Dluhy paní Kateřiny dosahovaly výše 250 000,- Kč, přičemž nebyly dosud nařízeny exekuce. Paní Kateřina bydlela v pronajatém bytě s pravidelnými výdaji za bydlení ve výši 12 000,- Kč. Klientka byla sice zaměstnaná, ale sama uváděla, že se v zaměstnání necítí moc dobře, proto aktivně hledala jiné uplatnění na trhu práce. S paní Kateřinou jsme hledali možná východiska a v rámci vyhodnocení rizik jsme s klientkou pokračovali v přijetí opatření s minimalizováním rizik, které by plynuly z neřešení dané situace. S klientkou jsme nastavili podporu a pomoc při sepsání návrhu na povolení oddlužení.

Klientka po každé konzultaci hovořila o tom, že se cítí velmi komfortně, měla možnost se zorientovat ve své situaci a rozhodnout se, na základě předložených možností. Klientka v průběhu roku 2020 docházela na pravidelné konzultace. Paní Kateřina při nich velmi často hovořila o své rodině, se kterou není dlouhodobě v kontaktu. V rámci velmi silné vazby k členům své rodiny jsme s klientkou vyhodnotili, že je velmi důležitá podpora v posilování vztahů v rodině, především v udržování přímého kontaktu s otcem, kterého klientka vlivem hádek přestala navštěvovat. S klientkou jsme hovořili o možnostech, které by ji usnadnily sblížení s otcem. Klientka s otcem navázala komunikaci a přijala jeho nabídku pomoci. Otec se stal jejím hlavním zdrojem opory a klientka tak přirozeně využila možnost svépomoci.

Postupně jsme se s klientkou zaměřili na dvě oblasti podpory – oblast finanční a oblast rodinnou, přičemž měřítkem pro úspěšnou spolupráci v rámci finanční oblasti byla komfortní zóna v rodině. Otec nabídl klientce přestěhování do Ústí nad Labem, kde bylo klientce zařízeno nové bydlení

a zároveň klientka požádala o svěření syna do své péče a ukotvila tak svoji rodičovskou kompetenci v péči o syna.

V současné době se nachází klientka v Ústí nad Labem, kde má zaměstnání a očekává soudní řízení ohledně svěření syna do své péče.

S klientkou nyní spolupracujeme na návrhu na povolení oddlužení.

Paní Romana (anonymizované jméno), žena 42 let

S paní Romanou spolupracujeme od ledna 2020 a to v souvislosti s její nepříznivou sociální a finanční situací. Paní Romana se od ledna 2020 nacházela v Azylovém domě pro matky s dětmi a to z důvodu rozchodu se svým partnerem, který paní Romanu s dcerou opustil a následně ji vystěhoval ze svého bytu. Paní Romana se náhle ocitla bez stabilního zázemí, a proto zvolila se svou dvouletou dcerkou, jako dočasné řešení své situace Azylový dům pro matky s dětmi.

Paní Romana působila na první konzultaci velmi unaveně, přiznala, že se nedokáže správně adaptovat na novou situaci a nové prostředí. S klientkou jsme začali mapovat její situaci a hledali možnosti řešení, které by pro klientku znamenaly pocit bezpečí. Paní Romana se velmi obávala ztráty dcerky, měla strach, že bývalý partner požádá o svěření dcerky do své péče. Klientce jsme v této souvislosti poskytli podporu v orientaci v po rozchodovém uspořádání a pomáhali klientce vytvořit si rodičovský plán, který by rozkryl možnosti, jak pro ni, tak pro dcerku.

Konzultace s paní Romanou byly velmi povzbudivé. Každou konzultaci byla klientka klidnější a cítila se v bezpečí. Společně s paní Romanou jsme připravili návrh na svěření dcerky do její péče. Soud jejím návrhu vyhověl a dcera jí byla do péče svěřena a otcí stanoveno výživné. Vzhledem k tomu, že se cítila klientka velmi dobře a plánovala budoucnost s dcerkou, začali jsme se zaměřovat na následné její potřeby. Klientce jsme v průběhu pobytu v Azylovém domě poskytovali podporu především v uplatňování práv, kdy se ukázalo, že otec dcery neplní svou vyživovací povinnost a nachází se v insolventi.

Klientce jsme poskytli podporu při uplatnění výživného přes insolvenčního správce. V průběhu společné spolupráce získala paní Jana zaměstnání na zkrácený úvazek a příslib místa ve školce pro dcerku. Po roce v Azylovém domě si klientka dokázala našetřit dostatek financí, tak aby si společně s dcerkou mohla pronajmout byt. S klientkou jsme se v této její nové fázi společně dohodli na poskytování terénní sociální práce. Při první návštěvě u klientky bylo cítit, že se paní Romana obává, zda tento velký krok samostatného bydlení zvládne. S klientkou jsme vytvořili plán na první měsíc bydlení, kdy jsme klientce pomohli sestavit domácí rozpočet a správně formulovat vhodné výdaje za náklady na bydlení. Jelikož klientka bydlela v bytě, kde byl pouze rozkládací gauč a lednička s pračkou, začali jsme s klientkou hovořit o komunitní pomoci. Informovali jsme klientku o projektech, které jsou cílené na podporu pro matky samoživitelky. Společně s klientkou jsme oslovily místní organizace, kde bylo možné využít služby sociálního šatníku a nábytkové banky. Klientka tak získala možnost pořídit nezbytné vybavení pro sebe a dceru.

Následně jsme se s klientkou zaměřili na podání žádosti o příspěvek na bydlení a příspěvek na dítě. V současné době stále probíhá s klientkou intenzivní spolupráce v domácím prostředí, kdy s klientkou mapujeme další navazující potřeby.

4) Světlo Kadaň, z.s.⁶

Organizace pod názvem Občanské sdružení Světlo Kadaň byla založena v prosinci roku 1997. V této době nefungovalo v okrese Chomutov žádné zařízení, které by se zabývalo prevencí drogových závislostí. V roce 1998 tak zahájilo provoz naše první zařízení – K-centrum Kadaň

⁶ Veškeré informace byly poskytnuty poskytovatelem nebo byly převzaty z webu <https://www.svetlokadanzs.cz/onas/>

s terénním programem. V dalších letech Občanské sdružení Světlo zřídilo K-centra v dalších městech, kde bylo nutné v rámci drogové prevence zasáhnout, a to v Karlových Varech v roce 2000 a v Chomutově v témže roce. Všechna kontaktní centra a terénní programy pro uživatele drog jsou držiteli Certifikátu odborné způsobilosti RVKPP.

Od roku 2000 organizace realizovala řadu dalších významných projektů, které výrazným způsobem pozitivně ovlivňují působení v oblasti prevence sociálně patologických jevů a také prevence sociálního vyloučení. Výstupem těchto aktivit bylo zřízení terénních programů cíleně zaměřeného na práci s obyvateli sociálně vyloučených nebo tímto jevem ohrožených.

V současné době poskytuje organizace celkem 16 registrovaných sociálních služeb v jižní části Ústeckého kraje a v kraji Karlovarském. Narůstající agendou došlo v organizaci k reorganizaci a vznikly dvě sekce – Sekce adiktologických služeb a Sekce služeb pro děti, mládež a rodiny. Od 1. 1. 2016 došlo ke změně právní formy organizace na zapsaný spolek – Světlo Kadaň z.s. Organizace nerealizovala žádný projekt, který by byl podpořen v rámci výzev KPSVL.

Přehled služeb a zařízení:

Sekce adiktologických služeb	Sekce služeb pro děti, mládež a rodiny
<ul style="list-style-type: none"> • K-centrum Kadaň • Terénní program Kadaňsko • K-centrum Chomutov • Terénní program Chomutovsko • K-centrum Karlovy Vary • Terénní program Karlovarsko • Poradna Světlo 	<ul style="list-style-type: none"> • NZDM MOLO • NZDM DOpatra • NZDM Přízemí • NZDM Klub Ostrov • NZDM Klub Kámen – SC Kamínek • NZDM Klub Na Náměstí • Sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi – SC Kamínek • Terénní programy Jirkov • Světlem k prevenci

Terénní program pro uživatele drog Chomutovsko (TP pro UD)

TP pro UD je nízkoprahová služba určená uživatelům omamných a psychotropních látek a jejich blízkým osobám. Cílem služeb je minimalizace sociálních, zdravotních a právních rizik vyplývajících z životního stylu uživatelů drog, motivace k vlastní aktivitě, změně chování a soběstačnosti, a jejich začlenění do společnosti. Blízkým osobám poskytovat informace a podporu. Služby jsou poskytovány zdarma a anonymně s ohledem na individuální potřeby klientů, bez ohledu na věk, pohlaví, náboženství a etnickou příslušnost. Hlavní činností programu je aktivní vyhledávání uživatelů včetně výměny injekčního materiálu a sběru pohozeného injekčního materiálu. Mezi základní typy intervencí, jež TP pro UD poskytuje, patří: komunikace s úřady, pomoc s vyřízením sociálních dávek nebo dokladů, základní sociální a právní poradenství, základní zdravotní poradenství spojené s komplikacemi při užívání drog, harm reduction poradenství (minimalizace rizik), apod.

V Jirkově je služba poskytována pravidelně 1x týdně, anebo dle potřeby po zavolání na telefon. Pracovníci se pohybují prakticky po celém území města, sběry se nacházejí nejčastěji kolem

budovy vlakového nádraží nebo okolo vybydlených bytových domů (popřípadě uvnitř) v lokalitě Nové Ervěnice. Nejčastěji zneužívanou drogou v Jirkově je pervitin. Drogovou scénu v Jirkově lze popsat jako uzavřenou. Uživatelé se v Jirkově vyskytují v poměrně hojném množství, ale velmi se ostýchají o svojí závislosti mluvit na veřejnosti nebo s pracovníky TP. Pracovníci využívají tzv. spojky, které vyměňují injekční náčiní na bytech většímu počtu uživatelů – smyslem je distribuce čistého injekčního náčiní co největšímu počtu uživatelů kvůli předcházení šíření infekčních onemocnění.

Terénní programy Jirkov

Terénní programy jsou registrovanou sociální službu podle § 69 zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách. V Jirkově jsou poskytovány od roku 2013. Cílem služby je odstranění či zmírnění dopadů sociálního vyloučení do života uživatelů sociální služby (lidí sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených). Cílovou skupinu pak tvoří osoby ze sociálně vyloučených lokalit, u kterých dochází ke kumulaci problémů (chudoba, dluhy, nezaměstnanost, lichva, špatný stav bydlení, špatný přístup ke službám, špatná kvalita vzdělání, kriminalita apod.), nebo osoby sociálním vyloučením ohrožené. Služba funguje od pondělí do pátku a je významným prvkem sociálních služeb v Jirkově.

6.1.2 Dopad 1 Vyšší úroveň vnímaného bezpečí v rámci SVL

V tabulce 21 jsou popsány ukazatele, jimiž je možné dopad realizovaných opatření prokázat. Evaluační ukazatele mohou být kvantitativní i kvalitativní povahy.

Tabulka 21: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů dopad 1

Dopad	Evaluační ukazatele
<i>Vyšší úroveň vnímaného bezpečí v rámci sociálně vyloučených lokalit</i>	<ul style="list-style-type: none"> • míra spokojenosti s APK; • počet zapojených obyvatel SVL do komunitních aktivit + spokojenost obyvatel s komunitními aktivitami • existence platformy pro spolupráci v oblasti bezpečnosti; • počet strategických dokumentů/opatření; • změna v osobní spokojenosti obyvatel Nových Ervěnic

Na podobě dopadu 1 se nejvíce podílí projekt APK, který dle evaluovaného SPSZ běží od července 2019, avšak APK působí v lokalitě již od roku 2010. APK představují „dobrou praxi“. Na existenci asistentů jsou v Jirkově zvyklí jak aktéři na poli sociálního začleňování, tak samotní obyvatelé Jirkova. V Jirkově plní APK především preventivní roli v oblasti bezpečnosti, tedy hlídají na přechodech, spolupracují s MŠ a ZŠ, všímají si případných záškoláků, hlídají dodržování proti-epidemických opatření, hlídají dodržování pořádku na veřejných prostranstvích, apod. APK nespolečně spolupracují se sociálními službami, jež cílí na sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené. **Bližší informace o fungování projektu, jakož jeho kvantitativní výstupy, bohužel nejsou evaluátorovi známy** – pověřený pracovník MěP odmítl evaluátorovi jakékoli konkrétní údaje poskytnout z důvodu, že projekt ještě neukončil realizaci a vzhledem ke klíčové aktivitě evaluace se výstupové materiály teprve budou kompletovat. Dotazovaní aktéři však byli s činností APK spokojeni, považují APK se dlouhodobě dobře fungující projekt, který pomáhá předcházet páchaní přestupků a především přispívá k zlepšování bezpečnostního klimatu v obci.

Pocit bezpečí a neutěšené sousedské vztahy jsou téma, které v Jirkově velmi rezonuje. Snížený pocit bezpečí, potažmo strach o vlastní bezpečí, bývá spojován především s lokalitou Nové Ervěnice. **ASZ pomohla zpracovat 2 výzkumy**, které se na téma pocitu bezpečí zaměřovaly: Zaprvé se téma objevilo v Situační analýze 2021 - jsou zde vyjmenovány a popsány tzv. hotspoty strachu, místa, která se zdají jako nejvíce riziková, a faktory které se podílejí na snižování percepce pocitu bezpečí. Zadruhé je téma obsaženo v Tematicko-průřezovém výzkumu Veřejného prostoru a SVL 2021, kde je samostatná kapitola o Nových Ervěnicích. Výsledkem terénního šetření, jež provedl tým ASZ v létě 2021, je, že na sídlišti Nové Ervěnice se během dne pohybuje vysoký počet obyvatel. Je to dáno tím, že zde bydlí mnoho seniorů v důchodovém věku, mnoho matek na rodičovské dovolené, je zde vysoký podíl nezaměstnaných osob, které neopouštějí místo za účelem výkonu práce, a nachází se zde vysoký počet dětí, které rodiče nepouštějí dále od domu. V důsledku toho vznikal na sídlišti vyšší hluk, vyšší zatížení městského mobiliáře (který je navíc v Nových Ervěnicích zcela nedostatečný – chybí potřebné lavičky a potřebná hřiště) a velká kumulace osob na travnatých plochách mezi domy. Zásadním podtématem tohoto problému je městský mobiliář, který se v průběhu let měnil a při tom vždy k nespokojenosti obyvatel Nových Ervěnic. Lavičky byly odebírány, přidělovány, zase odebírány. Je zřejmé, že je to oblast, ve které nepanuje shoda ani mezi institucionálními aktéry (obec, Městská policie), ani mezi samotnými obyvateli.

Komunitní aktivity se v Nových Ervěnicích bohužel nepodařilo realizovat. Komunitní práce a komunitní pracovníci měli být součástí projektu Charity Most, avšak projekt nakonec nebyl podán. Charita se v době podání žádosti vyskytovala v personální krizi a nebylo možné tak projekt zajistit z kapacitních důvodů. Funkce „správce lokality“ nevznikla, neboť plánovanou činnost této pozice dublovali pracovníci na veřejně prospěšných pracích. S komunitními aktivitami se ale počítá do budoucna v novém Strategickém plánu. Přímo v Nových Ervěnicích však působí řada sociálních služeb – jsou zde terénní programy spolku Světlo Kadaň, ze stejnojmenné organizace zde působí také terénní pracovníci pro uživatele drog. Působí zde SAS Charity Most i SAS Armády spásy, dále je potřeba zmínit i ambulanci OSP MěÚSS, která byla zafinancována z projektu, a neposledně je zde nově také rozšířené NZDM Fontána Armády spásy. Obyvatelé sídliště, především ti, kteří jsou ohroženi sociálním vyloučením, mají tedy širokou paletu stěžejních služeb přímo v lokalitě.

Platformy pro spolupráci v oblasti bezpečnosti existují dvě – v komunitním plánování a v LP. Aktéři se setkávají pravidelně a dlouhodobě. **Jak vychází ze zmiňovaných výzkumů ASZ, osobní spokojenost obyvatel Nových Ervěnic není vysoká** a ve sledovaném období se příliš nezměnila (liší se podle adresy bydliště, obyvatele tzv. jižní části jsou obecně spokojenější než obyvatele severní části, viz popis Nové Ervěnice). Je to dáno zejména tím, že existence vysoké počtu sociálně znevýhodněných rodin především romského etnika a obchodování s chudobou snížilo kupní ceny bytů na minimum. Vybydlené bytové domy, chybějící mobiliář včetně všudypřítomného hluku činí z lokality pocitově nebezpečné místo. Změny v této úrovni musí být především systémové. Dosáhnout jich bude dlouhodobý a komplikovaný proces.

6.1.3 Dopad 2 Snížení počtu zadlužených obyvatel

V tabulce 23 jsou uvedeny ukazatele, jimiž lze uvedený dopad lépe měřit (mohou opět být kvantitativní i kvalitativní povahy):

Tabulka 22: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů dopad 2

Dopad	Evaluační ukazatele
Snížení počtu zadlužených obyvatel	<ul style="list-style-type: none">• změna kapacity dluhového poradenství;• dostupnost informací o možnostech oddlužení na webu organizace;• míra informovanosti o způsobech oddlužení mezi obyvateli SVL;• zlepšení hospodaření a finanční gramotnosti obyvatel SVL;

Na podobě tohoto dopadu se podílí projekt Cesta z dluhů organizace Městský ústav Sociálních služeb Jirkov. Projektem Cesta z dluhů bylo rozšířeno Odborné sociální poradenství o dluhové poradenství. **Změnila se kapacita poskytované služby**⁷ – na kapacitu 2 v projektu se konkrétně jedná o 3 pracovníky na hlavní pracovní poměr. Díky projektu se též rozšířilo právní poradenství a mediace.

Ukazatele ohledně **informovanosti CS o možnostech oddlužení** lze považovat za splněné – na webu organizace se objevuje, jakým způsobem lze dosáhnout insolvence a klienti jsou pravidelně pracovníky o možnostech informováni (lze tedy předpokládat, že se informace mezi obyvateli šíří). Poradny se díky projektu nacházejí přímo ve vyloučených lokalitách.

Za nejvýznamnější ukazatel tohoto dopadu považuje evaluátor **zlepšení hospodaření a finanční gramotnosti obyvatel SVL**. Z rozhovorů s respondenty vyplynulo, že o snižování počtu zadlužených osob nemůže hovořit pouze počet podaných žádostí o insolvenční řízení. Může to být poměrně zavádějící indikátor – většinu klientů OSP tvoří lidé žijící na hranici životního minima, pro ně oddlužení není dosažitelný cíl. V rozhovoru s respondentkou (13. 12. 2021) zaznělo, že v poslední době dokonce upouští od používání termínu dluhové poradenství a používá spíše finanční poradenství. 60 % všech poradenství OSP MěÚSS tvoří poradenství zaměřená na hospodaření s penězi a finanční gramotnost. Smyslem je předat maximum informací o rizicích půjček a předcházení dalšího zadlužení. „*Klienti OSP mají často sociální dávky a půjčky jako normu*“, zaznělo v rozhovoru 13. 12. 2021, „*je třeba se zaměřit na komplexní práci s klienty a pracovat již s mladistvými, proto jsme snížili věkovou hranici na 15+*.“ O naplňování ukazatele svědčí statistický výčet projektu a kazuistiky viz kapitola 6.1.1 Popis relevantních aktérů v oblasti sociálních služeb.

Služba je velmi vytížená, funguje od pondělí do pátku, klienti se objednávají nebo přicházejí bez objednání v případě náhlé události (krize). Služba má ambulantní i terénní formu, přičemž terénní forma znamená víceméně doprovázení klientů do institucí (příp. docházení do domova matek samoživitelek s více dětmi). MěÚSS disponuje stabilním týmem, který se minimálně mění a působí v lokalitě přes 10 let. Pracovníci poradny mají tedy s některými klienty dlouhodobý a hluboký vztah. V současné době pracovníci pracují již s druhou generací klientů – dorůstající děti bývalých klientů.

⁷OSP má v základní síti k tomu 1 kapacitu ambulantně a 1 kapacitu pro terénní práci, přepočtené úvazky 2,5. Celkem má tedy sociální poradna kapacitu včetně projektu 3, z toho kapacita 2 bude k 30. 6. 2022 zrušena, to je část, která je podmíněna projektem.

MěÚSS spolupracuje se všemi sociálními službami působícími v Jirkově, s OSPOD, Probační a mediační službou, s MěP, se ZŠ. Je akreditovanou osobou u Ministerstva spravedlnosti ČR (číslo akreditace AO-018_2017). Dluhové poradenství má tedy velmi dobrý synergický efekt s ostatními službami – přestože je v pojetí MěÚSS velmi komplexní, může být také doplňkovou službou pro sociální práci

Projekt Cesta z dluhů lze rozhodně považovat za úspěšný a významný projekt v lokalitě. Jeho zásadním problémem je udržitelnost – ačkoliv je OSP v základní krajské síti, MěÚSS nemá volnou kapacitu na udržení současného rozšířeného týmu. Respondentka (13. 12. 2021) se domnívá, že po skončení projektu zůstane neošetřeno okolo 280 klientů.

6.1.4 Dopad 3 Obyvatele SVL přistupují aktivně k řešení vlastní sociální situace

V tabulce 23 jsou uvedeny ukazatele, jimiž lze dopad lépe měřit (mohou opět být kvantitativní i kvalitativní povahy):

Tabulka 23: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů dopad 3

<i>Dopad</i>	Evaluační ukazatele
<i>Obyvatele SVL přistupují aktivně k řešení vlastní sociální situace</i>	<ul style="list-style-type: none"> • změna v úrovni znalostí a dovedností potřebných k osobnímu rozvoji; • změna v míře informovanosti CS o poskytovaných službách; • změna v míře nezaměstnanosti CS; • změna spolupráce NNO a škol, obce i ORP; • změna kapacity sociálních služeb za dané období.

Na podobě tohoto dopadu se podílí všechny sociální služby poskytované v Jirkově. Jedná se o Azylový dům pro matky s dětmi, obě Sociálně aktivizační služby (Charita Most a Armáda spásy), Terénní programy Jirkov, Sociální poradnu MěÚSS a NZDM. Dále se na něm podílí všechny preventivní aktivity organizované Městskou policií – resocializační pobyty, futsálová liga i Ajaxův zápisník.

Na změně v úrovni znalostí a dovedností potřebných k osobnímu rozvoji a rodičovských kompetencí se zaměřují aktivity v rámci SAS. Za aktivní přístup k řešení vlastní sociální situace lze považovat změny jako například: čerstvě nakoupené jídlo v ledničce, dítě má napsané úkoly, chodí do školy, v bytě je uklizeno, apod. V případě tohoto ukazatele lze úspěšnost intervencí hodnotit nejlépe v rovině jednotlivců, skrze naplňování individuálních plánů. Výstupy projektů a kazuistiky Charity most jsou doloženy v kapitole 6.1.1.

Na změně v úrovni znalostí a dovedností potřebných k osobnímu rozvoji jsou také zaměřeny poradenství Terénních programů Jirkov spolku Světlo Kadaň. Během poskytování základního sociálního poradenství se často objevují témata jako prevence ztráty bydlení, udržení si bydlení, pracovní poradenství, pomoc s doklady. Úspěšnost intervencí a dopad lze opět hodnotit v rovině jednotlivců, skrze naplňování individuálních plánů klientů.

Na změně v úrovni znalostí a dovedností se též významnou měrou podílí **Sociální poradna MěÚSS**. V projektu je zahrnuto vzdělávání v oblasti finanční a právní gramotnosti. V interní evaluaci MěÚSS bylo zjištěno, že nejvyšší podíl dlužníků v sociálně vyloučených lokalitách

představují samoživitelé se závazky. Ženy se do situace zadluženosti až předluženosti dostávají několikanásobně častěji, než muži, a také v nižším věku. Většinou dluhová situace souvisí s rozpadem vztahu, rodiny, partnerství, péčí o dítě/děti. Proto je v rozvinutém právním poradenství věnovaná celá oblast rozvoji rodičovských kompetencí. V rámci poradenství na rozvoj finanční a právní gramotnosti je poskytováno individuální poradenství, ale také poradenství formou malých skupinek – osob sdílející domácnost. Dopad lze pak prokázat v individuálních plánech klientů (např. kazuistiky ke službě výše).

Co se týká **spolupráce** obce, NNO, škol i ORP je situace velmi dobrá. Agentura působí v Jirkově již do roku 2010 (s přestávkou) a celkově je obec nakloněna řešení stavu sociálního vyloučení. Menší velikost obce a menší počet působících organizací je zde spíše výhodou – organizace se dobře znají, komunitně plánují, jsou zvyklé se pravidelně vídat, jsou schopny předávat si klienty i pořádat případové konference, je-li to nutné. V případě, že některé služby na území Jirkova absentují, s nejvyšší pravděpodobností je lze najít v sousedním a MHD dostupném Chomutově. Respondenti předpokládají, že **informovanost CS** ohledně nabídky sociálních služeb je rovněž velmi dobrá. Služby se doporučují navzájem, řada v nich v lokalitě distribuuje letáčky, zakládá facebookové skupiny a sdílí informace na webech.

O pozitivní změně **v případě počtu nezaměstnaných osob** svědčí vývoj dlouhodobě nezaměstnaných, tedy uchazečů o zaměstnání s nepřetržitou délkou evidenci delší 12 měsíců. V roce 2016 tvořili dlouhodobě nezaměstnaní 51 % všech uchazečů o zaměstnání, mezitím co v roce 2020 to bylo 33 %, což lze rozhodně považovat za dobrý posun a možný dopad působení sociálních služeb - dlouhodobě nezaměstnaní lépe ilustrují situaci sociálně vyloučených osob. Ze služeb lze rozhodně zmínit Sociální poradnu a projekt Cesta z dluhů. Pravidelně je pomáháno osobám k lepšímu přístupu na trh práce, jelikož bez příjmu nemohou do insolvence. V rámci dluhového poradenství jsou klienti motivováni a vedeni ke zvyšování příjmu tak, aby měli zdroje k placení dluhů. Taktéž jsou vedeni k odpovědnému chování na trhu práce a stabilitě, aby měli šanci dluhy vyřešit.

Kapacita sociálních služeb ve sledovaném období byla navýšena – posílen byl Azylový dům pro matky s dětmi, byla navýšena kapacita SAS Charity Most, vznikl nový a personálně rozšířený NZDM Fontána Armády spásy a byla rozšířena kapacita OSP na dluhové poradenství, včetně 2 nových ambulancí přímo v sociálně vyloučených lokalitách (Ervěnice, Vinařice).

6.1.5 Dopad 4 Snížení rizikového chování mladistvých

V tabulce 25 jsou uvedeny ukazatele, jimiž lze dopad lépe měřit:

Tabulka 24: Přehled klíčových ukazatelů dopad 4

Dopad	Evaluační ukazatele
<i>Snížení rizikového chování dětí a mladistvých</i>	<ul style="list-style-type: none"> • změna kapacity sociálních služeb za dané období; • rekonstrukce a rozšíření NZDM Fontána; • snížení rizikového trávení volného času u dětí a mladistvých; • uskutečnění preventivních programů vycházejících ze SPSZ.

Na podobě tohoto dopadu se podílí především nově zrekonstruovaný a rozšířený NZDM Fontána Armády spásy. Jak zmínilo několik respondentů, rozšířené NZDM bylo jedním z hlavních motivů pro znovu zahájení spolupráce v režimu KPSVL. O rozvoj této služby lokalita dlouho usilovala. NZDM se tedy podařilo rekonstruovat a je nyní plně v provozu. **Kapacita služeb** byla rozšířena o 3 pracovníky. Statistické údaje o fungování projektu jsou obsaženy v kapitole 6.1.1

Ukazatel **uskutečnění preventivních programů** vycházejících ze SPSZ lze považovat za naplněný, ačkoliv v tomto případě situaci zkomplikovala proti-epidemická opatření související s šířením nemoci covid-19. Jak je uvedeno v tabulce 11 o plnění opatření, resocializační pobyty, futsálové turnaje i preventivní programy formou Ajaxova zápisníku byly realizovány dle možností.

Uskutečněním preventivních programů i otevřením NZDM lze uvažovat i naplňování ukazatele o **snížení rizikového trávení volného času** u dětí a mladistvých.

6.1.6 Celkové zhodnocení dopadů

Kapitola 6.1 nabídla přehled očekávaných dopadů a okolností jejich naplňování. V Jirkově za dobu implementace SPSZ 2018 – 2021 byla významně **navýšena kapacita NZDM Fontána Armády spásy**, který se podařilo přesunout do zrekonstruovaného prostoru v Nových Ervěnicích, kde se zároveň i rozšířila okamžitá kapacita klientů oproti předchozí adrese ve Vinařicích.

Dále byla významně **posílena Sociální poradna MěÚSS, která se rozšířila o dluhové poradenství**. Dluhové poradenství lze považovat za velmi úspěšný projekt. I přes pandemická opatření bez problémů plní indikátory a má velmi dobrý synergický efekt s ostatními službami sociální práce. Jeho problémem je však udržitelnost – poskytovatel nemá finanční možnosti na udržení rozšířené personální kapacity.

Dalším **úspěšným projektem podpořeným v rámci výzvy KPSVL jsou Asistenti prevence kriminality**. V lokalitě APK považují aktéři ze stabilní a dobře fungující projekt. V současné době zaměstnává 6 asistentů, v dalším období se dokonce zvažuje jejich počet navýšit na 10.

Téma, které je v Jirkově velmi diskutované, je snížený pocit bezpečí zejména ve spojení s lokalitou Nové Ervěnice. Na sídlišti se vyskytuje vysoký počet sociálně vyloučených osob, jsou zde domy vlastněné spekulanty, které jsou zanedbané, chybí odpovídající mobiliář. **ASZ pomohla zpracovat na téma bezpečí 2 výzkumy.**

Na snížení rizikového chování mladistvých, které také často respondenti zmiňovali jako palčivé téma, se mj. podílejí četné preventivní programy a resocializační pobyty organizované Městskou policií ve spolupráci s Městským úřadem Jirkov a OSPOD.

6.2 Naplňování cílů KPSVL

Klíčovým východiskem tvorby strategického plánu sociálního začleňování je **koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám** (KPSVL), který je v Metodice KPSVL definován jako: „Zajištění adresnosti, koordinace, konzistence a synergie místních opatření sociální integrace založených na lokálních potřebách, která budou realizována prostřednictvím specifického mechanismu financování z prostředků ESIF (Metodika koordinovaného přístupu

k sociálně vyloučeným lokalitám [online], 2021)“. Následující část evaluační zprávy se proto zaměřuje na ověření premis KPSVL a analyzuje, do jaké míry realizace opatření vycházejících ze strategického plánování splňuje preferované principy, jimiž **je adresnost, koordinace, konzistence a synergie**. Kromě uvedených principů se věnujeme také **udržitelnosti**, která je vnímána jako podmínka pro dlouhodobý efekt KPSVL.

6.2.1 Adresnost a relevance

Na území Jirkova se dle dostupných informací nachází **3 000 vyloučených osob**. V případě Jirkova je to setrvalý a neměnný stav. Jirkov je navíc situován ve strukturálně znevýhodněném regionu, takže SPSZ celkově reagoval na zvýšenou sociální zátěž v území. Jako největší problémy byly identifikovány: pocit bezpečí a vysoká míra kriminality, rizikové chování dětí a mladistvých a vysoká míra zadluženosti obyvatel. Na tyto 3 oblasti byl v SPSZ kladen největší důraz. **Cíle a opatření SPSZ v oblasti bydlení byly vhodně nastavené, dotační tituly odpovídaly potřebám města**, částečné plnění bylo způsobeno zejména vzniklou epidemiologickou situací. Dle výpovědí respondentů je SPSZ Jirkov **dobře zpracován, odpovídá charakteru i míře místních potřeb**. Cíle a opatření lze tedy považovat za naprosto relevantní pro řešení aktuální situace sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených obyvatel v Jirkově.

6.2.2 Konzistence s potřebami

Konzistence kapacity prováděných opatření s potřebami osob ohrožených sociálním vyloučením je dle dotazovaných aktérů naprosto odpovídající. Kapacita zřízených, resp. posílených, služeb je v současnosti všemi relevantními aktéry považována za dostatečnou. V hodnocení atributu konzistence je obvyklé, že **potřeby obyvatel často přesahují možnosti aktérů tyto potřeby saturovat – klíčovým tématem tak zůstává bydlení**. Zejména kapacity sociálního či prostupného bydlení. V SPSZ Jirkov 2018 – 2021 se však téma Bydlení zcela vypustilo. Dle rozhovoru s lokální konzultantkou je plánováno ho zahrnout v novém strategickém období KPSV+.

6.2.3 Koordinace

Činnost LP v Jirkově má mnohaletou tradici a je přímo spjatá s platformou Komunitního plánování, která je v obci dlouhodobě zakotvena a funguje velice dobře. Do komunitního plánování jsou v obci zapojeni všichni relevantní aktéři. Se znovu obnovením spolupráce s ASZ v roce 2018 se v tomto ohledu nic nezměnilo.

Komunikace, koordinace a spolupráce mezi jednotlivými aktéry je vnímána jako potřebná a celkově přínosná. Vztah mezi jednotlivými aktéry je vnímán jako partnerský. Co se týká koordinace a spolupráce mezi službami napříč spektrem sociálních a jiných služeb v oblasti sociální integrace, probíhá komunikace na vysoké úrovni, neboť všichni aktéři využívají nastavenou a mnoho let fungující spolupráci jako základní pracovní princip (dlouholeté setkávání organizací v rámci LP i komunitního plánování). Některé zástupce NNO však dlouhodobě unavuje dublování témat na pravidelných schůzkách obou platform. Ve výpovědích zaznělo, že je proces neefektivní. Logičtější by bylo procesy sjednotit, ovšem to nelze v režimu KPSVL.

V lokalitě existují 2 sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi. Podle dostupných informací z rozhovorů s aktéry ale nedochází k dublování klientů. Zájemci mají možnost si sami službu vybrat a vzhledem k místní rozdílnosti služeb pak setrvávají v té, ve které začali, resp. kterou mají lépe dostupnou. Organizace jsou schopny spolu řešit obtížnější případy.

6.2.4 Synergie na úrovni opatření

Z hlediska zapojení koncových uživatelů (klientů) do aktivit v různých tematických oblastech je možné zmínit propojování dluhového poradenství s dalšími službami sociální práce, např. Azylové domy, Noclehárna, SAS i terénní programy.

Co se týče synergie v rámci projektů, tedy zaměření jednoho projektu na více tematických oblastí, je důležité uvést, že v rámci výzvy 52 zapojili evaluovaní aktéři do své činnosti základní pracovní poradenství, konkrétně se jedná o SAS Charity Most a dluhové poradenství Cesta z dluhů MěÚSS Jirkov.

Co v lokalitě chybí, jsou zejména psychologické a psychiatrické služby, ale také specializované zdravotnické služby jako např. stomatologie. Dále absentuje specializované poradenství pro osoby se specifickými potřebami (např. poradce pro rodiny pečující o osoby s PAS) nebo manželská a partnerská poradna.

6.2.5 Udržitelnost

Nezajištěná udržitelnost služeb vzniklých na základě podpory projektů z KPSVL je jedním z klíčových problémů lokality. Většina projektů sice končí realizaci až v polovině roku 2022, přesto již nyní je evidentní, že přímá návaznost projektů z KPSV+ nebude možná. V Jirkově se to patrně nejvíce dotkne dluhového poradenství. MěÚSS nedisponuje finančními prostředky na udržení stávající posílené služby, konkr. se jedná o provoz 2 ambulancí rozšířených v rámci projektu. OSP má v krajské síti zařazenou poradnu U Dubu, v rozvojové síti má pak OSP podmíněčné pověření, které díky nenavazujícímu finančnímu zajištění končí provoz s projektem, tedy 30. 6. 2022. Jediná možnost, jak zachovat stávající stav, je návazný projekt.

6.3 Spolupráce aktérů a ASZ

Tato kapitola se soustředí na zhodnocení spolupráce Lokálního partnerství (LP) a ASZ. Členové LP jsou pro ASZ primární cílovou skupinou, protože právě na institucionální aktéry v obci zapojené do KPSVL má ASZ přímý vliv. Proces jejich spolupráce je popsán především skrze kritéria koordinace, synergie a udržitelnosti.

6.3.1 Koordinace a synergie

Aby bylo možné zdárně naplňovat cíle KPSVL, musí dobře fungovat LP. Spolupráce musí být kvalitně koordinovaná a aktéři by měli působit synergicky. Na to má významný vliv jak osoba lokálního konzultanta (LK), tak osoba manažera SPSZ spolu s postojem vedení města ke spolupráci, ale i vztahy mezi jednotlivými lokálními partnery. V Jirkově je toto vzájemné působení na vysoké úrovni. Manažerka SPSZ je zkušená a aktivní, je zároveň koordinátorem komunitního plánování, takže neváhá setkávání iniciovat a pořádat. S LK se v organizaci setkávání doplňují. Postoj vedení města je otevřený a vztahy mezi lokálními aktéry jsou dobré – vzhledem k menší rozloze města i panujícímu porozumění specifickým problémům jirkovských sociálně vyloučených lokalit.

Z hlediska koordinace je v Jirkově klíčové téma dublování plánování v pracovních skupinách Komunitního plánování a na schůzkách LP. Je to téma, které trvá víceméně již od roku 2010. Prvotní iniciativa pro přihlášení města ke spolupráci s Agenturou pocházela od vedení města, od pracovníků odboru sociálních věcí a školství a také od neziskových

organizací. Velmi krátce na to, co se ustanovilo lokální partnerství a rozjelo se strategické plánování, začalo město také komunitně plánovat. To vedlo k nutné duplicitě činností. Plánovací procesy se proto sloučily a v rámci každé pracovní skupiny se řešily priority komunitního plánu i priority dle Agentury, které byly většinou shodné. Pro vstup Jirkova do režimu KPSVL bylo však nutné procesy opět oddělit – to vede k nevoli některých zástupců NNO. Pravidelné setkávání na obou platformách probíhá v některých obdobích i 2x měsíčně, což se zdá jako neefektivní trávit tolik času stejnými nebo velmi podobnými tématy.

Pro kvalitní koordinaci je rovněž důležitá síť spolupracujících aktérů. Aktuálně (leden 2022), v čase, kdy se tvoří již třetí strategický plán, není síťování relevantní téma. **Aktéři byli vyhledáváni a propojováni v počátečním období, pro evaluovaný SPSZ 2018 – 2021 byli pouze aktualizováni.** Respondenti jednotně odpovídali, že jim na schůzkách nikdo nechybí. Jeden respondent však zmínil, že se v posledním roce setkání neúčastnila Státní policie.

Spolupráce mezi městem a ASZ byla ve sledovaném období hodnocena jako velmi dobrá, ze strany města aktivní a oboustranně kladně hodnocená. Během druhého období se v lokalitě vystřídali 2 lokální konzultanti. Oba získali od respondentů kladné hodnocení. Zazněly argumenty jako: „Vždy jsme se s panem LK domluvili“ (Rozhovor A 22. 10. 2021), „S oběma LK byla kvalitní spolupráce, nemám co vytknout“ (Rozhovor B 22. 10. 2021), „LK přinesli do Jirkova nová témata v oblasti sociálního začleňování, bez jejich podpory si rozvoj určitých oblastí nedovedu představit“ (Rozhovor 7. 12. 2021).

6.3.2 Udržitelnost

V současné době probíhají přípravy nového strategického plánu pro programovací období KPSV+. Politická reprezentace, úřednický aparát i neziskové a příspěvková organizace projevují jasnou vůli se zapojit do dalších plánovacích procesů. Bližší obrysy nadcházející spolupráce však dosud nejsou známy (v důsledku náročných administrativních procesů v řízení ESF).

Udržitelnost se netýká pouze ekonomického (finančního) zajištění integračních aktivit. Jak již bylo výše zmíněno, v Jirkově funguje mnoho let komunitní plánování, které kopíruje obsah schůzek LP, aktéři jsou schopni fungovat i bez podpory ze strany ASZ. Všichni aktéři se znají, jsou zvyklí spolupracovat a pravidelně se setkávat. Komunikace uvnitř skupin je partnerská a intenzivní, cílem je najít shodu nebo kompromis.

6.3.3 Hlavní přínosy spolupráce

ASZ je v Jirkově dobře přijímána, je považována za ceněného partnera na poli problematiky sociálního začleňování. **Respondenti spatřují největší přínos především v podpoře v oblasti projektů, přenosu informací a dobrých praxí a samozřejmě ve finanční podpoře z KPSVL.**

Přesto zazněly i negativní komentáře:

„V současné době nemám, co bych potřebovala. Na setkání LP nepřichází Agentura s ničím novým.“ (Rozhovor 13. 12. 2021)

„Abych mohla říct také něco špatného, ráda bych vyjádřila negativní názor na Místní komunikační plán. To je papír pro papír. Nedává to logiku, abychom si plánovali, co budeme zveřejňovat v médiích na 2 roky dopředu, když ani nevíme, jaká bude situace.“ (Rozhovor A 22. 10. 2021)

„Já bych byl rád za ten přenos dobré praxe, jak říkáte. Nic takového jsem v případě našeho projektu nezažil. Musím říct, že by mi to určitě pomohlo, kdybych věděl, měl představu, jak jim to funguje jinde. Ale mně nikdo od vás nic takového nenabídl.“ (Rozhovor 8. 11. 2021)

Závěrem shrnutí silných a slabých stránek lokálního partnerství v Jirkově:

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vznik četné řady strategických dokumentů, kvalitně zpracovaná Vstupní analýza ▪ V lokalitě působí zkušené neziskové organizace motivované k řešení problémů sociálního vyloučení ▪ Rozšíření sociální služby NZDM a OSP o dluhové poradenství. ▪ Zájem vedení města o spolupráci s ASZ a řešení otázek sociálního začleňování trvá ▪ Dlouhodobá a kvalitní komunikace a spolupráce mezi jednotlivými aktéry 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Nerealizace opatření v oblasti sociálního bydlení, zaměstnávání a sociálního podnikání ▪ Nerealizace komunitně-orientovaných aktivit zaměřených na obyvatele SVL ▪ Nižší motivace ze strany politické reprezentace města podporovat tzv. „méně populární“ řešení v oblasti integrační politiky (např. sociální bydlení) ▪ Nejistá finanční udržitelnost nově zřízených či rozšířených služeb

7 Závěry evaluace a doporučení

Za dobu fungování ASZ došlo v Jirkově k pozitivním změnám v procesu sociálního začleňování. Podařilo se zmapovat rozsah sociálního vyloučení a vytvořit celou řadu strategických dokumentů, které přispívají k řešení tohoto problému. **Realizované projekty měly zásadní vliv na posílení kapacit především v oblastech Dluhy a Rodina a sociální služby.** Lokální konzultanti průběžně poskytovali poradenství a konzultace. Spolupráce s ASZ je aktéry vnímaná jako přínosná, nejvíce oceňovaná byla podpora v oblasti projektů, přenosu informací a dobrých praxí⁸ a finanční podpora z KPSVL.

V rámci evaluačního šetření byly hodnoceny 4 dopady vzešlé z analytické části SPSZ:

- 1) Vyšší úroveň vnímaného bezpečí v rámci sociálně vyloučených lokalit,
- 2) Snížení počtu zadlužených obyvatel,
- 3) Obyvatele SVL přistupují aktivně k řešení vlastní sociální situace,
- 4) Snížení rizikového chování mladistvých.

⁸ Pouze jeden respondent se vyjádřil negativně ve vztahu k oblasti přenosu informací a dobrých praxí.

LP v Jirkově nejvíce řeší téma pocitu sníženého bezpečí a to zejména ve vztahu k lokalitě Nové Ervěnice. ASZ téma zohlednila v Situační analýze města Jirkov 2021 a v Tematicko-průřezovém výzkumu Veřejný prostor a sociálně vyloučené lokality 2021. **Dalším rezonujícím tématem je rizikové chování dětí a mládeže.** V SPSZ 2018 – 2021 se pochopitelně tato témata promítla. **K viditelným pozitivním změnám došlo ve všech 3 evaluovaných oblastech SPSZ.** V projektech *Cesta z dluhů* Městského ústavu sociálních služeb a *SAS Jirkov* Charity Most došlo k významnému navýšení kapacit. Oba projekty i přes překážku v podobě proti-epidemických opatření, průběžně a řádně naplňují stanovené indikátory. Podařila se také rekonstrukce a zprovoznění očekávaného NZDM Fontána Armády spásy z.s., které je nově zbudováno v Nových Ervěnicích. Městská policie Jirkov je mentorem Asistentů prevence kriminality, kterých v lokalitě působí dohromady 6. Asistenti jsou všemi aktéry vnímáni jako účinná a fungující preventivní služba. V novém strategickém plánu se dokonce zvažuje zvýšení na 10 APK. **Otázkou zůstává, jakým způsobem bude zajištěna návaznost projektů, které ještě neukončily realizaci, resp. jakým způsobem bude možné udržet stávající systém posílených služeb v budoucnosti.**

Souhrn závěrů a evaluačních doporučení naleznete v tabulce 26.

Tabulka 25: Evaluační závěry a doporučení

Číslo	Závěr	Popis	Doporučení
1.	Témata probíraná na schůzkách pracovních skupin Komunitního plánování se dublují s tématy probíranými na setkáních LP.	V rozhovorech s některými zástupci NNO zaznělo, že je proces plánování neefektivní. Důvody jsou jasné – Jirkov je menší město, s jasně vytyčenými problémy v oblasti sociální exkluze. Vzhledem k délce fungování strategického plánování panuje ve městě porozumění jevům, jež zapříčiňují sociální vyloučení. Zdvojení procesů v rámci 2 platform – Komunitní plánování a Lokální partnerství – je tedy nadbytečné. Před zapojením města do KPSVL existovalo pouze jedno strategické plánování konané 1x za 2 měsíce, což se jevílo jako optimální.	Ačkoliv režim KPSVL neumožňuje Jirkovu znovu spojit obě platformy, je možné se nad způsobem aktuálního scházení zamyslet a přehodnotit ho. Vyhodnotit je třeba především frekvenci, ale i obsah plánovaných schůzek. Lze schůzky uskutečňovat např. 1x 4 měsíce. Vhodným nástrojem na zvýšení efektivity může být také dopředu nachystaný, jasně strukturovaný program setkávání – v něm je nutno v bodech jasně vytyčit, jakých cílů (témat) má být na pracovních skupinách dosaženo.
2.	Přetrvávající problém pocitu sníženého bezpečí.	Obyvatelé Jirkova mluví často o strachu z pohybování se na sídlišti Nové Ervěnice např. ve večerních hodinách. V nových Ervěnicích jsou určitá místa, které lze nazvat jako hotspoty strachu – často zde postávají lidé v hloučcích, pohybuje se zde neorganizovaná mládež, vyskytují se zde lidé zneužívající návykové látky. Bohužel nedostatečný mobiliář města neumožňuje lidem trávit čas smysluplněji. Prokazatelně se zde vyskytuje kumulace sociálně-patologických jevů – v současnosti se zde nachází dostatek zásadních sociálních služeb, které mohou pomoci snížit dopady těchto jevů.	Zachovat stávající síť sociálních služeb a zajistit financování navýšených kapacit služeb vzniklých v důsledku podpory projektů KPSVL (Rozvojová síť sociálních služeb). Uskutečnit průzkum ohledně stavu městského mobiliáře v Nových Ervěnicích, zjistit kýženou podobu mobiliáře od všech obyvatel a reaktivovat ho ke všeobecné spokojenosti.

3.	Důležitým pod- tématem sníženého pocitu bezpečí jsou také špatné sousedské vztahy.	V Nových Ervěnicích také dochází k etnickému definování situace – vzhledem k tomu, že sociálně vyloučení jsou z větší části Romové. Starousedlíci a zodpovědní majitelé SVJ jsou právem naštvaní, že jsou jejich byty neprodejně a představují v Jirkově tzv. špatnou adresu.	Nadále pořádat akci „Viděn v ulicích“ nebo jiné podobné, které se mezi obyvateli velmi osvědčily a napomáhají ke zlepšování situace ohledně podpory občanského soužití a předávání pozitivních vzorů.
4.	V Jirkově je nedostatek lékařů (především specializovaných), psychiatrů i psychologů.	Aktéři velmi často skloňovali žalostný nedostatek návazné zdravotnické péče. Zmiňovali ji především v souvislosti se stále se zvyšujícím počtem osob duševně nemocných nebo osob s tzv. duálními diagnózami (závislost v kombinaci s duševním onemocněním). Proto tyto osoby bohužel v ORP ani blízkém okolí neexistuje žádné specializované zařízení, poskytovatelé mají často svázané ruce.	Pokusit se o pobídky pro lékaře a další odborníky (např. psychoterapeuty) – obecní byty, zvyšování platů. Navázat spolupráci s nejbližšími ORP (Most, Litvínov) a umožnit dostupnost lékařů specialistů i sociálně znevýhodněným. Navázat bližší spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví, účastnit se přípravy dotačních titulů.

Seznam tabulek

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel	9
Tabulka 2: Srovnání počtu vyplacených dávek pomoci v hmotné nouzi v obci Jirkov, ORP Chomutov a ČR v letech 2018, 2019 a 2020 (úhrn za rok).....	16
Tabulka 3: Srovnání průměrného měsíčního počtu příjemců včetně společně posuzovaných osob dávek pomoci v hmotné nouzi v obci Jirkov, ORP Chomutov a ČR v letech 2018, 2019 a 2020	16
Tabulka 4: Přehled výplaty dávky PnŽ v Jirkově na základě ulic	17
Tabulka 5: Přehled výplaty dávky DnB v Jirkově na základě ulic	17
Tabulka 6: Srovnání podílu uchazečů o zaměstnání v Chomutově a relevantních územních celcích v letech 2016, 2018 a 2020 (údaje v %).....	18
Tabulka 7: Srovnání podílu dlouhodobě nezaměstnaných v Jirkově v letech 2016, 2018 a 2020 (údaje v %)	18
Tabulka 8: Srovnání podílu osob v exekuci v Jirkově a relevantních územních celcích v letech 2016 – 2019 (v %)	19
Tabulka 9: Index kriminality a počet evidovaných trestných činů za Obvodní oddělení PČR Jirkov v letech 2016 až 2019.....	20
Tabulka 10: Přehled vybraných přestupků v území Nových Ervenic, Vinařic II a Březence (2019 a 2020)	21
Tabulka 11: Priority a cíle evaluované na základě tematického zúžení.....	25
Tabulka 12: Přehled plánovaných projektů podpořených v rámci výzev KPSVL – SPSZ Jirkov 2018 – 2021.....	32
Tabulka 17: Statistické údaje služby NZDM.....	34
Tabulka 13: Statistické údaje služby Azylový dům pro matky s dětmi.....	34
Tabulka 14: Statistické údaje služby Azylový dům pro muže a ženy.....	35
Tabulka 15: Statistické údaje služby Noclehárna pro muže a ženy.....	35
Tabulka 16: Statistické údaje služby SAS.....	36
Tabulka 18: Statistické údaje služby SAS.....	36
Tabulka 19: Statistické údaje služby Dluhového poradenství.....	38
Tabulka 20: Rozklad výkonů podle typu poradenství – Projekt Cesta z dluhů	39
Tabulka 21: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů dopad 1	42
Tabulka 22: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů dopad 2	44
Tabulka 23: Přehled klíčových evaluačních ukazatelů dopad 3	45
Tabulka 24: Přehled klíčových ukazatelů dopad 4	46
Tabulka 25: Evaluační závěry a doporučení	52

Seznam schémat

Schéma 1: Typologie vyloučených lokalit dle ASZ.....	11
Schéma 2: Postup při stanovování dopadů intervencí	22
Schéma 3: Oblast BEZPEČNOST – cíle, výstupy, dopady	29
Schéma 4: Oblast DLUHY – cíle, výstupy, dopady	30
Schéma 5: Oblast RODINA A SOCIÁLNÍ SLUŽBY – cíle, výstupy, dopady	30

Seznam obrázků

Obrázek 1: Územní vymezení obce Jirkov.....	8
Obrázek 2: Zrekonstruovaný dům v Březenci, stav k červnu 2018.....	12
Obrázek 3: Sídliště Vinařice II, zdroj SPSZ 2018 - 2021.....	12
Obrázek 4: Mapa města Jirkova s vyznačeným sídlištěm Nové Ervěnice.....	13
Obrázek 5: Sídliště Nové Ervěnice, vhlad do vnitrobloku.....	14
Obrázek 6: Oplocený bytový dům na sídlišti Nové Ervěnice.....	15
Obrázek 7: Srovnání počtu osob v exekuci v ORP Chomutov v letech 2016 a 2019.....	20

Seznam literatury

Armáda spásy [online]. Pobočky Jirkov [cit. 2021-12-08]. Dostupné z:
<https://armadaspasy.cz/pobocky/jirkov/>

ASZ 2018. Vstupní analýza Jirkov. [online] Dostupné z <https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/Vstupni%20anal%C3%ADza-Jirkov.pdf>

ASZ 2018. Strategický plán sociálního začleňování města Jirkova pro období 2018 – 2021 [online] Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/SPSZ-Jirkov.pdf>

ASZ 2019. Metodika koordinovaného přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám – verze 4.1 – 6. vlna. [online] Dostupné z: <https://www.socialni-zaclenovani.cz/dokument/metodika-koordinovaneho-pristupu-k-socialne-vyloucenym-lokalitam-verze-4-1-6-vlna/>

DUFFEK, Adam. Tematicko-průřezový výzkum Veřejný prostor a sociálně vyloučené lokality. ASZ 2021. Interní dokument ASZ.

Charita Most [online]. Jirkov [cit. 2021-12-08]. Dostupné z: <https://www.charita-most.cz/adresar/?s=jirkov-socialne-aktivizacni-sluzby-pro-rodiny-s-detmi>

KORECKÁ, Zuzana, TURNEROVÁ, Ema. Situační analýza pro město Jirkov 2021. Interní dokument ASZ.

LANG, Petr, MATOUŠEK, Roman. Metodika pro posouzení míry a rozsahu sociálního vyloučení v území. ASZ 2020. [online] Dostupné z:
[file:///C:/Users/kochan/Downloads/Methodika-pro-posouzeni%20miry-a-rozsahu-soci%C3%ADln%C3%ADho-vylou%C4%8Den%C3%AD%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/kochan/Downloads/Methodika-pro-posouzeni%20miry-a-rozsahu-soci%C3%ADln%C3%ADho-vylou%C4%8Den%C3%AD%20(1).pdf)

Město Jirkov [online]. Něco z historie [cit. 2021-11-26]. Dostupné z:
<https://www.jirkov.cz/mesto/neco-z-historie/>

Město Jirkov [online]. Městský ústav sociálních služeb [cit. 2021-12-08]. Dostupné z:
<https://www.jirkov.cz/mesto/organizace-zrizene-mestem/mestsky-ustav-socialnich-sluzeb-jirkov-po-meuss/>

Světlo Kdaň [online]. O organizaci [cit. 2021-12-08]. Dostupné z:
<https://www.svetlokanz.cz/o-nas/>

Štolfová A., Konečný P., 2018. Rukověť evaluátora. Interní dokument ASZ.

Ústecký kraj. Regionální rešerše 2014. [online] Dostupné z:

https://www.spcr.cz/images/stories/Projekty/RSD_Reserse_pro_Ustecky_kraj1.pdf